

αρχαιολογικά

Παρόραμα τεύχους 25

Η Συντάξη του περιοδικού χωρίται για την ταλαιπωρία που υπέστη το κείμενο του Εφόρου Αρχαιοτήτων Β. Πετράκου «Τα πρώτα χρόνια της Ελληνικής Αρχαιολογίας», το οποίο ένανθεμοւεται σε σωστή αειφρά, σε 10 πρόσθετες σελίδες του τεύχους αυτού.

Οι συγγραφείς του άρθρου «Τα εθνικό μουσείο λαϊκής τέχνης και παράδοσης της Γαλλίας, ΑΤΡ», Α. Οικονόμου και Α. Μπρούσουκου, είναι εθνολογοί.

μένουν να μην εκδίδουν τα προεδρικά διατάγματα εφαρμογής του άρθρου 34 με τα οποία καθεύρωνται στην πράξη η υποχρέωση ιδιοκτήτων διατηρητέων κτιρίων να τα συντηρούν, αλλά και το δικαιώμα του κράτους και των ΟΤΑ να επεμβαίνουν και να προχωρουν στη συντήρηση, σταν αυτή δεν γίνεται. Επιπλέον, το ΥΠΕΧΩΔΕ συνεχίζει να μην εκδίδει ανάλογο π.δ. που προβλέπεται από τον ν. 1512, άρθρο 1, παρ. 2 μετά τη συμπλήρωση τριετίας από τη δημιουργία του. Μήπως εφόρταζόν τον Ευρωπαϊκό Έτος Περιβάλλοντος καθισταμαζόντων τα περι έλληνικής πολιτικής υπερτοπίας, πρέπει να κοιτάσουμε με λίγο μεγαλύτερη προσοχή και συνειδητά τις νομοθετικές ρυθμίσεις και τα διατάγματα που εκφρέμονται;

Στο νάρθηκα και στο κεντρικό κλίτο της βασιλικής θρέθηκαν 7 τάφοι, από αυτούς δύο είναι ενεντύραφοι.

Μουσείο Μεγίστης: Πρότυπο Μουσείου

Η ελληνικότητα της Μεγίστης (Καστελλόριζο) από τους αρχαίους χρόνους, αυτού του μικρού νησιού στο νοτιότερο άκρο της Ελλάδας, διαγράφεται σαφώς μέσα στης αιώνες του «Κονκαριό». Σε αυτό το διώρυφο κτίριο της Τουρκοκρατίας με υπέροχη έδρα προς τη μικρασιατικές ακτές στεγάζεται σήμερα το Μουσείο. Αυτό το μικρό, επαρχιακό μουσείο, στήθηκε πριν 4 περίπου χρόνια με τη συνεργασία των δύο τοπικών Εφερεών Αρχαιοτήτων και διατρέπεται σε πολλή καλή κατάσταση χάρη στη φροντίδα του εκεί φιλάρμονικο κ. Διακόπιτη. Είναι, πιστεύουμε, ένα από τα πιο όμορφα και αξέδοντα ελληνικά μουσεία, όχι τόσο για τα εκθέματα του όσο για τον τρόπο που έχουν εκτελεῖ (παρόμοιο τρόπο παραπτερή κανείς τώρα τελευταία σε μερικές αρχαιολογικές εκθέσεις στην Αθήνα). Τα αντικείμενα, τοποθετήμενα σε επιλεγμένα σημεία, με καταλληλο πλάγιο φωτισμό, πλαισιωμένα με καταποτική κείμενα και φωτογραφίες, η αναπαράσταση φορτίου ναυαγίουν πλοιού ή διπύλου σε ωρα εργασίας, οι αποτελέσματα τοπογραφίας μιας καμπαρούσης πετσοτήσης εκκλησίας, του Αγίου Νικολάου, εντυπωσιάζουν τον επισκέπτη, που, πραγματικά, απ' αυτό το μουσείο γναίρει κερδισμένος. Αξίζει κανείς να τα επισκεφθεί.

Ελένη Παπαθασιεύου-Αρχαιολόγος

Στα ίχνη της αρχαίας Λινίδας

Αρχαιολογικός χώρος κηρύχτηκε τη περιοχή στη Περιθώρια Θεσσαλίας. Στην περιοχή αυτή και γύρω από την οχυρωμένη ακρόπολη, στη θέση Κατρών, που αποκαλύφθηκαν ίχνη του αρχαίου οικισμού της Λινίδας, με συνεχή κατοίκηση έως τα παλαιοχριστιανικά χρόνια, καθώς και με εκτεταμένη νεκροταφεία.

Η παραπάνω περιοχή έχει ως κέντρο την αρχαία ακρόπολη στη θέση «Κατρών», σε υψηλότερο βόρειο το διασάξιμο ο ποταμός Βιστρίτζα, που ταυτίζεται με τον Ινάχο.

Ο Ρόμπερτ Μπράουνινγκ διδάκτορας του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο γνωστός για την επιστημονική του προσφορά και για τους σύγχρονους του για την επιπτώση των Μαρμαρών του Παρενέβων, καθηγητής του Πανεπιστημίου του Ανδρινού Πρόπτερ Μπράουνινγκ, αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτορας της Φλοριδανικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, σε ειδική τελετή που έγινε χθες στην αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Παλαιοχριστιανική βασιλική στο Παγγαίο

Τρικλίπτη παλαιοχριστιανική βασιλική, με ναρθάκι, η οποία χρονολογείται στον 5ο-6ο αιώνα, δρέπεται θυτοδικάτως της κοινότητας Κηφιών, στις νότιες υπώρειες του Παγγαίου, κατά τη διάρκεια «ωστικής» ανασκαφής που έγινε εκεί από τη 12η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Καβάλας.

Έκθεση στις ΗΠΑ

«Η ανθρώπινη μορφή στην πρώιμη ελληνική τέχνη», είναι ο τίτλος της μεγάλης αρχαιολογικής έκθεσης, που εγκαινιάστηκε στις 28 Ιανουαρίου, στην Εθνική Πινακοθήκη της Ουασιγκτόν.

Η έκθεση περιλαμβάνει 67 αρχαία έργα (πλήρια αγγεία, ειδωλία πήλινα και χάλκι-

αρχαιολογικά

να, αγάλματα αρχαϊκών Κοριών και Κούρων, ανάγλυφα), τα οποία καλύπτουν χρονική περίοδο από το τέλος του 16ου π.Χ. αιώνα μέχρι και τις αρχές του 5ου π.Χ. αιώνα. Τη έργα που έχουν επιλεγεί έγινε προσπάθεια να έχουν δημιουργηθεί ή να έχουν επιφέρει από γνωστά εργαστήρια γλυπτικής, περαμετικής, χαλκοπλαστικής και κοροπλαστικής του ευρύτερου ελληνικού χώρου, του χώρου που άνθισε ο Ελληνισμός και εκτείνεται από τα Μικροασιατικά παραλία, τις ακτές της Κορινθίας και την Κύπρο μέχρι την μεγάλη Ελλάδα. Προκειται για την ποιηματική σε ιστορικό ενδιαφέροντας ελληνική αρχαιολογική έκθεση που παρουσιάζεται από την Ήπιωνας Νίκαιας, Λαζ Αντζέλες, Σικάγο και Βοστόνη.

Στο Παρίσι το SIME

Το SIME είναι το Διεθνές Σαλόνι Μουσείων και Έκθεσεων που οργανώνεται στο Παρίσι με πρωτοβουλία του ιδιωτικού λεσχοπατικού καναλού «Canal E» και του Νούελ Εκονομίτ. Αντιπροσωπεύθηκαν 81 μουσεία από διάφορες χώρες. Την Ελλάδα εκπροσώπησε μόνον το Μουσείο Γουλανδρή. Μεγάλο ενδιαφέροντα είχε το τμήμα που παρουσιάζει τα επαγγέλματα που πλαισιώνουν τη λειτουργία του Μουσείου. Το δεύτερο SIME θα γίνει πάλι στο Παρίσι το Γενάρη του 1990.

Η Ακρόπολη της Οισύμης

Στην Ακρόπολη της Οισύμης, οι ανασκαφικές έρευνες αποκάλυψαν σημαντικό τμήμα ναού του 5ου π.Χ. Κάτια από το ναό αυτό δρέπαναν μαρτυρίες της υπόρετης προγενέστερου ναου (β' μισό του 7ου αι. π.Χ.). Κάτια δε από το ναό αυτόν υπέρει στρώμα αρχαιολογικού τοπού που θα πάρει π.Χ. που επιβεβαιώνουν την ύπαρξη οικισμού.

Επαναλειτουργία έκθεσης

Η πολύ ενδιαφέρουσα εκπαιδευτική έκθεση -η γέννηση της γραφής- επαναλειτουργεί ως τις 15 Ιουνίου 1988 στο κτίριο που δριώκαται στην Πλάκα (Πριτανείου 9). Η έκθεση περιλαμβάνει και εργαστήρια για παιδιά 9-13 ετών και ειδικό πρόγραμμα για παιδιά του γυμνασίου. (τηλ. 3251787, 9-12, κλειστή την Τρίτη).

Ας μην ξεχνάμε

Ας μην ξεχάσμε πώς τις Κυριακές το Πνευματικό Κέντρο οργανώνει διάρεων ένσημης στην Αθήνα. Γύρω στις 10.30 το πρωί από διάφορα μέρη της Αθήνας Εκκινούν πεπειραμένοι ξεναγοί για να γνω-

ρίσουν στους Αθηναίους την πόλη τους: Βυζαντίνες εκκλησίες της Αθήνας, Το Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης, Το Μουσείο Μπενάκη, Συλλογές του Αρχαιολογικού Μουσείου και πολλά άλλα που θα σας κάνουν να περάσετε ευχάριστα την Κυριακή σας. Πληροφορίες στο 324.30.22 και 324.30.23

των και θεμάτων συντήρησης και προστασίας των Αρχαιοτήτων.

Τα σεμινάρια θα γίνονται κάθε Τετάρτη, σύμφωνα με το Πρόγραμμα του πρώτου Κύκλου που επουλεύεται στο αμφιθέατρο του κτιρίου Φωτικής του ΕΚΕΦΕ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ». Μετά το τέλος των σεμιναρίων θα ακολουθούν ερωτήσεις και συζήτηση και θα γίνεται ολιγόλεπτη ένσημη στο νέο εργαστήριο C-14 για δους επισκέπτες επιβυουμόν.

Βεβαίωση παρακολούθησης των Σεμιναρίων θα είναι δυνατό να χορηγείται από το Εργαστήριο Αρχαιομετρίας σε ούσους από τους ακροτέτες ενδιφέροντα, μετά

το τέλος κάθε Σεμιναρίου.

Υπεύθυνοι Σεμιναρίου: Γιάννης Μηασιάκος, Λένα Αλούπη
Ερευνητικό Εργαστήριο Αρχαιομετρίας
Ε.Κ.Φ.Ε. Δημόκριτος
Τηλ. 65.13.111, εα. 247, 631

Αιμοργιανός «απόποτος»

Αυστηνιώτιστο αλλά καθημερινής χρήσης εύρημα στην Αιμοργή: Αρχαιολογικές ανασκαφές αποκάλυψαν «απόποτο» των ελληνιστικών χρόνων στη Μίνια. Πρόκειται για «πολυτελές» κτίσμα που είχε, εσωτερικά, χρηματιστικά επιχείρισης και συγκυρίωνος με το Γυμνάσιο. Σώζεται ο οικόπεδος με τη στέγη του και τις μαρμάρινες κόζες της πόρτας. Ενδιαφέροντας παρουσιάζει και το αποχετευτικό σύστημα. Από ψηλά ερχόταν νέρο από πορέματα τα λόμπτα σε κεντρικό σημείο -μέσω αγωγού που περνούσε κάτω από το μαρμάρινο πάτωμα περνούσε κάτω από το κτίσμα.

Δημόκριτος: Σεμινάρια αρχαιομετρίας. Νέα σειρά 1988

Στοχεύουν στη μελέτη και τη διάδοση της πολιτιστικής κληρονομίας μας, το Ερευνητικό Εργαστήριο Αρχαιομετρίας του ΕΚΕΦΕ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» «ξαναρχίζει», ύστερα από μια αναγκαία διακοπή δύο περίοδων χρόνων, τη διρργάνωση νέων Σεμιναρίων Αρχαιομετρίας - Αρχαιολογίας - Συντήρησης.

Με τον τρόπο αυτό, το Εργαστήριο ανταποκρίνεται στην επιτακτική ανάγκη της ύπαρξης έντονου μόνιμου χώρου ζήντωντας επικοινωνίας, αλληλεγγύης και ανάλυσης των ερευτημάτων που τίβεται μεταξύ Αρχαιομετρών, Αρχαιολόγων, Συντηρητών και άλλων ενδιαφερομένων.

Με τα νέα Σεμινάρια συσσωτατικά συνεχίζεται τη νέηντα παρόδου που δημιουργήθηκε από την διοργάνωση και παρουσίαση των Σεμιναρίων Αρχαιομετρίας - Αρχαιολογίας - Συντήρησης στο Κέντρο «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» μέσω στην προηγουμένη έξιετα και ικανοποιείται η επιλεύχια πολλών από τους παλαιότερους ακρότες για τη συνέχιση τους.

Τις νέες σειρές συμμερίων θα καταβαθμίζει προσπάθεια ώστε να παρουσιάζεται από το αρχαιολογικό προβληματισμό όσο και η λύση που προκύπτει από τη χρησιμοποίηση των κατάλληλων και πιο σύγχρονων μεθόδων των Φυσικών Επιστημών που εφαρμόζονται από ειδικούς ερευνητές. Ετοιμάζεται για τη πλούσια ερευνητικό δυναμικό που ήδη εργάζεται σε αρκετές περιοχές της χώρας για τη μελέτη αρχαιολογικών προβλημά-

Αναστήλωση των μπαρούτομπλων

Οι 14 μπαρούτομπλωι στης Δημητράσαν θα αναστηλωθούν! Οι μπαρούτομπλωι αυτοί υπέρει ποτέ σε κατασκευασμένο τον Επανάστασης του 1821.

Αποκάλυψη του θεάτρου στη Λάρισα

Ένα από τα καλύτερα θέατρα της αρχαίας Ελλάδας βρίσκεται ακόμα κάτια από το χώρα, και φεύ, και τις σύγχρονες οικδόδημα! Το αρχαίο θέατρο της Λάρισας, που πρωτοανακαλύφθηκε το 1846, μένει βαθύμενο και εν μέρει «χτισμένο» κάτω από πολυκατοικία. Είναι κατασκευασμένον από λευκό μάρμαρο και διατηρείται ολόκληρο. Φέτος, λοιπόν, μετά από μια θύελλα στη διάφορα χαρτοβούλεια, αποφασίστηκε η αποκάλυψη του.

Αποκαταστάσεις στην Επίδαυρο

Η Ομάδα Εργασίας για τη συντήρηση των μνημείων του Ασκληπείου της Επίδαυρου, με πρόεδρο τον καθ. Β. Λαζαρίου-δάκη, μετά από μελέτες, προτείνει την αποκαταστάση τημπάτου του Ασκληπείου της Επίδαυρου. Σύμφωνα με την πρόταση θα συγκεντρωθούν όλα τα διάσπαρτα τημπάτα του αρχιτεκτονισμού, θα «συμπληρωθούν» και μαζί με αλλά που δριώκνοταν εκτεθειμένα στο Μουσείο. Θα ξαναζωντανόντων το ιστορικόν, σήμερα, μνημείο. Ετοιμάζεται για την αποκαταστάση της Ασκληπείου της Επίδαυρου, η οποία θα οδηγήσει στην αποκαταστάση της Ασκληπείου της Επίδαυρου, την οποία θα οδηγήσει στην αποκαταστάση της Ασκληπείου της Επίδαυρου.

αρχαιολογικά

αποκτήσει και πάλι κάτι από την αρχική του μορφή, ώστε οι επισκέπτες να παρακολουθούν την αρχιτεκτονική του κτιρίου που τον 4α αιώνα χτίστηκε για να στεγάζει τους αρρώστους οι οποίοι έρχονταν εδώ να γιατρεύονται.

Για τη Γραμματολογία

Ιδρύθηκε, με έδρα την Αθήνα, επιτημμονικό Σωματείο με τίτλο «Ελληνική Εταιρεία Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας». Σκοποί της Εταιρείας είναι: Η ενίσχυση και οργάνωση της έρευνας, της μελέτης και της διδασκαλίας της Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας στην Ελλάδα.

Με τον όρο αυτό νοείται η γενική και συγκριτική μελέτη της ιστορίας της λογοτεχνίας, της θεωρίας της λογοεξιτίσεως και τη συγκριτική ερμηνεία και κριτική των λογοτεχνικών κείμενών.

Το πεπταμέλες Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από τους: Γ. Βελούδη, καθηγητή Νεοελληνικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, πρόεδρο.

Ζ. Σιωπέληκ, επίκουρο καθηγητή Νεοελληνικής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αντιπρόεδρο.

Ε. Πολίτου-Μαρμαρίνη, επίκουρη καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, γραμματέα.

I. Κωνσταντουλάκη - Χάντζου, αναπληρώτρια καθηγήτρια Γαλλικής και Συγκριτικής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, ταμία.

Ν. Βαγενά, καθηγητή Νεοελληνικής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, μέλος.

Στην πρώτη γενική συνέλευση της Εταιρείας ανακρύπτηκαν ομώνυμα επίτιμοι πρόεδροι οι Ε. Κιαράς και Κ.Θ. Δημόρας για τις εξαιρετικές υπηρεσίες που έχουν προσφέρει στη Γενική και Συγκριτική Γραμματολογία και στους συγγενείς με αυτήν κλάδους.

Η Συλλογή Χρ. Μπάστη

Στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης εγκαντάσθηκε την 20/11/1978 έκθεση της συλλογής του Χρ. Μπάστη που αποτελείται από 150 διαλεγμένα αντικείμενα κυρίως ελληνικής τέχνης. Ο καταλόγος για τα εξαιρετικά υπηρεσίες που έχουν προσφέρει στη Γενική και Συγκριτική Γραμματολογία και στους συγγενείς με αυτήν κλάδους.

τίτλο «Μαρμάρινες αναμνήσεις» που περιλαμβάνει περί τα 50 εκθέματα ελληνικής, ρωμαϊκής και βυζαντίνης τέχνης – όπως και στις προηγούμενες εκθέσεις 1981 και 1985 – που προσέχονται από το χώρο της Μεσογείου. Είναι όλα εξαιρετικής ποιότητας και ιδιαιτέρου ενδιαφέροντος χάρη στη μοναδικότητά τους.

πραγματοποιήθηκε πρότυπη και πρωτότυπη παρουσίαση του υλικού του Ναυτικού Μουσείου καθώς και άλλων συναρπαστικών, όπως τους Φάρους που παρουσιάσθηκε στη Υπερεργα Φάρουν, δίνοντας με την κατασκευή του «Κυρήναια II» και πολλών άλλων. Η εκδήλωση αυτή ενδιαφέρει τόσο τη μεγάλη παιδική ομάδα και τους ενήλικες που αγαπούν τη θάλασσα:

«Οι ίδιωμοφίες του γεωφυσικού χώρου της Ελλάδας έχουν σαν αποτέλεσμα την έντονη επιδραση της θάλασσας σε όλους τους τομείς της ζωής των Ελλήνων, από την λίθινη εποχή μέχρι σήμερα. Το θαλασσείο του Ποσειδώνα, του Πελαγίου, του Πόντου, του Ενιάλιου, του Ναυμέδεντα, περιλαμβάνει 15.000 χλμ²μετρα, ακτών, σηλάδων πάνω από το μισό των παραλίων ολόκληρης της Αριφρίκης.

Άλλα και οι θουνιοί Ελλήνες είναι έμμενοι ναυτικοί. Δεν υπάρχει καροτσάρης θυμού που να μην είναι και μια σκοπιά που να αντικρύζει τη θάλασσα.

Οι «Ελλήνες δεν έπαψαν ποτέ να πρωταστούν στην πάλη με τη θάλασσα. Η πάλη αυτή είναι στολή, αλλά οι «Ελλήνες αναδειχθήκαν πάντοτε δέρμοι της πολύ διαδασκαλίας αυτής αποστολής», που το πεύμα της ιστορίας τους έταξε να εκπληρώσουν. Οι θαλασσοπόροι υπέρβαν πάντα φορείς πολιτισμού. Εξέβαιναν τα αρχαία χρόνια, τη Μεσογείου και τη Μαύρη Θάλασσα, το «ιστορικό κάθισμα» των παλαιών εκείνων εποχών, με το Ελληνικό πνεύμα που έγινε η πηγή του μεταγενέστερου Ευρυποτικού πνεύματος. Πρώτοι αυτοί έστησαν τη γέφυρα που ένωσε το Μεσογειό κόσμο με το Βόρρα. Και ως τις μέρες μας πρωτιστούν στη θαλασσα επικοινωνία όλων των πτερύγων της υφρίλης».

«Μέρα στο Ναυτικό Μουσείο» οργανώθηκε από τα μελτ. του Δ.Σ. του Ναυτικού Μουσείου της Ελλάδος Κ. Παΐλη, ΑΙ. Τζατζή και Γ. Παπαγεωργίου και από την Κορηνηλία Χατζησαλάνη της Σχολής Σαπτήριον.

«Cités-Cinés» (πόλεις - κινηματογράφος)

Με τον τίτλο αυτό, για τρεις μήνες (1 Δεκεμβρίου 1987-1 Μαρτίου 1988), οργανώθηκε στο Παρίσιο στο χώρο της Λα Βιλέ και σε έκταση 8000 τ.μ. «ο γάμος πόλης και κινηματογράφου», που γράφεται στο γαλλικό τύπο. Η πόλη στον κινηματογράφο, λοιπόν (ας μην μπορείς να λέιψεις την Φρετζ Λάνγκ, στη μαρμαρόσπιτη έβεβαια, έκδοση της της), αλλά και στον κινηματογράφο μέσα στην πόλη, θέλμα και συμποτή, συμμετοχή που παρήγαγε νέα θέματα, οι οργανωτές εφεύρουν ένα υβριδικό είδος παρουσίασης του υλικού αλλά και παραγωγής άλλου υλικού, ένα μήμα αρχιτεκτονικού θέματος και παντηγυρίου, όπου οι επισκέπτες ήταν, ταυτοχρόνα, και θρησκοι.

Ελληνική συλλογή στο Παρίσιο

Ελληνικής καταγωγής, ο Εμμ. Κουτουλάκης, ιδιοκτήτης της γκαλερί στο 4, ωρες de l'Eschelle, στο Παρίσι, οργάνωσε έκθεση με

Μια μέρα στο Ναυτικό Μουσείο

Την Κυριακή 14 Νοεμβρίου του 1987

αρχαιολογικά

Δίνουμε αμυδρή ιδέα της όλης οργάνωσης της εκθέσης με τη μεταφορά στοιχείων από την ενότητα -Η φανταστική πόλη-: διάρκεια προγράμματος 13 λεπτώ. προσθέσται στο χώρο περνώντας ένα τοίχο, που φέρνει πίσω την «πραγματική» κινηματογραφική πόλη, κοβιζμότας τοποθετήμενα διάστηματα στο χώρο και συνεχής προβολή εικόνων από τα φύλα «Το νότιο της Ήντης» (1983), «Κογιανιακάτος» (1983), «BLADE RUNNER» (1982), «Μητρόπολης», «Μπραζί» (1984) και «Χρόνος με την καμέμπα» (1929) του Τζίλκα Βερτόφ.

B.K.D.

Διεθνές σαλόνι μουσείων και εκθέσεων

Στο Γκραν Παλάι του Παρισιού οργανώθηκε η εκθέση, από τις 15 Ιανουαρίου, όπου για πρώτη φορά στην ιστορία τα ίδια τα μουσεία (πάνω από εκατό, από όλο τον κόσμο) αυτοκτίνανται και παρουσιάζουν εκθέματα και δραστηριότητες τους, στον ίδιο χώρο, αλλά με αυτά συμμετέχουν ακόμη και έμποροι τέχνης. Άλλα και εκπρόσωποι της σειράς επαγγελμάτων, που στην εποχή μας έχουν δημιουργήσει και συνδεόνται με τις δραστηριότητες των μουσείων, προσανέργειαν την έκθεση αυτή, αφού σημειώνει τα μουσεία λειτουργούν σαν επιχειρήσεις, με διακοπούμενες, σχεδιαστές εκθέματα, εμπορικούς μάρτζερ και καταστηματάρχες - εκτός, δεδομένων από τους κλασικούς συντηρητές. Κατά τη διάρκεια της εκθέσης οργανώθηκαν συνέδρια με θέμα τις εκθέσεις, και την αρχεικονική μουσείων. Δεν μάθεμε ότι απήρε πουσιοτική ελληνική συμμετοχή, τοσού στα καθορικά εκθέματα, όσο και στη Κωνσταντίνη Τίμηνα και τη Τροία. Υπάρχει φανερή τεκτονική δραστηριότητα στην περιοχή της Λαμίας τα τελευταία 2500 χρόνια. Κατά την Ελληνική περίοδο έγινε στην πόλη μια ορίζοντας μετατόπιση ενός μεγάλου τεκτονικού ρήγματος που προέβησε οιδαρή παραμόρφωση προτοτύπων τάφων σε ένα μεγάλο νεκροταφείο. Το ρήγμα είναι σε ενεργεία και έχει έκτοτε μετακινηθεί. Τα συνδυαμένα αποτέλεσματα της κλίσης του ιθίου της Κορίνθου και της αλλαγής στη στάθμη της θάλασσας φοντίνονται Εκεκάδομα στα αρχαία λιμάνια των Κερκαρών και του Λεχαιού. Το πρώτο έχει τώρα βυθιστεί, το δεύτερο, στον κόλπο της Κορίνθου, είναι ένα μέτρο πάνω από τη στάθμη βάθασας.

Ο Χ. Τζαϊδας (Εθνικό Κέντρο Θαλασσών Ερευνών, Αθήνα) μίλησε για διαφορετική πόρτα πλοΐας. Διεργασίες προσχωτώνται κατά τα τελευταία δύο χιλιετίδες χρόνια στο δέλτα του Στριμώνα στη Μακεδονία έχουν αλλάξει την σήμη της περιοχής, πάρα πολύ. Ο Βουλαντός οχυρώμαντος οικισμός της Χρυσούπολης που δριεύεται στην ανατολική πλευρά του δέλτα, είναι τώρα κατά ένα μέρος βυθισμένος. Διεγιατόρια γεωτρήσεων και γεωφυσικές βυθομετρήσεις θεωρήθηκαν στην αναπόδαση της αρχαίας παράκτιας περιοχής.

B.K.D.

Κόμματα και πολιτιστική κληρονομιά

Στις 7 Φεβρουαρίου πέρασε στην κεντρική επιτροπή της «Ελληνικής Αριστεράς» εισήγηση του Τμήματος Οικολογίας του κομματού αυτού, για πραγματιστικές θέσεις από τις περιβάλλοντες. Τμήμα της εισήγησης αφορά την πολιτιστική κληρονομιά και είναι η πρώτη φορά που ελληνικό πολιτικό κόμμα παίρνει ολοκληρωμένη θέση στο θέμα αυτό. Βασικά σημεία διδούμονται στο επόμενο τεύχος μας, πράγμα που θα γίνει και για τη στάση ή και τις δέσεις κάθε άλλου κόμματος από προς την πολιτιστική μας κληρονομιά.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Θετικές επιστήμες στην Αρχαιολογία

Στις 31 Ιανουαρίου 1987 έγινε η τετάρτη Συνάντηση με θέμα «Οι θετικές επιστήμες στην Αρχαιολογία» που διοργανώνεται από την Αγγλική Σχολή στην Αθήνα. Ο σκοπός της συνάντησης, δύτις και τις προηγούμενες χρονίες, ήταν να αναφέρουν στις τρέχουσες έρευνες και στις νέες εφαρμογές θετικών επιστημών στην Αρχαιολογία. Η συνάντηση ξεκίνησε με μια ζωηρή περιγραφή του Σ. Στέιρου (ΠΓΜΕ) σχετικά με τα αιτία των σεισμικών δονήσεων και των τεκτονικών μετασειράων. Ο κλαδός της γεωλογίας, οισαιμοτεκνών έχει πολλά να προσφέρει βοηθώντας να έρθηητε σε συνέδεση σε αρχαιολογικούς χώρους που επερεπτίκοται από σεισμούς και αλλαγές στην επιφάνεια της θαλάσσης. Φυσικοί οι σεισμοί δημιουργούν την πιο βεαδικότερη καταστροφές: σε διαφορετικά χρονικά διαδικασία ποιά σεισμοί σε προιστορικά κέντρα, συμπεριλαμβανομένων και της Κωνσταντίνης Τίμηνας και της Τροίας. Υπάρχει φανερή τεκτονική δραστηριότητα στην περιοχή της Λαμίας τα τελευταία 2500 χρόνια. Κατά την Ελληνική περίοδο έγινε στην πόλη μια ορίζοντας μετατόπιση ενός μεγάλου τεκτονικού ρήγματος που προέβησε οιδαρή παραμόρφωση προτοτύπων τάφων σε ένα μεγάλο νεκροταφείο. Το ρήγμα είναι σε ενεργεία και έχει έκτοτε μετακινηθεί. Τα συνδυαμένα αποτέλεσματα της κλίσης του ιθίου της Κορίνθου και της αλλαγής στη στάθμη της θάλασσας φοντίνονται Εκεκάδομα στα αρχαία λιμάνια των Κερκαρών και του Λεχαιού. Το πρώτο έχει τώρα βυθιστεί, το δεύτερο, στον κόλπο της Κορίνθου, είναι ένα μέτρο πάνω από τη στάθμη βάθασας.

Ο Χ. Τζαϊδας (Εθνικό Κέντρο Θαλασσών Ερευνών, Αθήνα) μίλησε για διαφορετική πόρτα πλοΐας. Διεργασίες προσχωτώνται κατά τα τελευταία δύο χιλιετίδες χρόνια στο δέλτα του Στριμώνα στη Μακεδονία έχουν αλλάξει την σήμη της περιοχής, πάρα πολύ. Ο Βουλαντός οχυρώμαντος οικισμός της Χρυσούπολης που δριεύεται στην ανατολική πλευρά του δέλτα, είναι τώρα κατά ένα μέρος βυθισμένος. Διεγιατόρια γεωτρήσεων και γεωφυσικές βυθομετρήσεις θεωρήθηκαν στην αναπόδαση της αρχαίας παράκτιας περιοχής.

Η. Ε. Μάγκου (Χρηματικό Εργαστήριο Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου), οικαγράφης που πρώτη εμφάνιση στο Αιγαίο, κατά τη διάρκεια της Εποχής του Χαλκού, συνθετικού υλικού, φαγιάν, από το οποίο

κατασκευάζαν κοσμήματα, αγάλματα και άγαλμα. Περιέργασε την εξέταση και χημική ανάλυση των αντικείμενων από φαγιάν που δρεπάνων στις Μυκήνες και στην Αιγαίου. Αυτά των Μυκήνων, κατασκευάστηκαν από την βασική διαδικασία ψηφιμάτος κοκκιδίου χαλαζία με καλόι (ιανού στάχτης φυτών), από μία θερμοκρασία που δεν έπειπεν τους 920° C. Σημειώθηκαν διαφορές με ορισμένες χημικές συστάσεις από Αιγυπτιακό φαγιάν.

Ακολούθησαν δύο κέμενα σχετικά με τη χρονολόγηση. Ο Καθηγητής Χρ. Νούμας έθεσε το ερυττιμά σχετικά με τη χρονολόγηση της πρωτειογενούς καταστροφής του Ακρωτηρίου στη Θήρα. Ο Καθηγητής M. J. Aitken της Οξφόρδης, αναβιώνει την ημερομηνία που ήταν αποτέλεσμα διαφόρων τεχνικών μεθόδων. Αυτό το γεγονός τοποθετείται αρχαιολογικά γύρω στο 1500 π.Χ. αλλά επανεκτίνεται της υπάρχουσας χρονολόγησης, ραδιοδιάβρακα για το Ακρωτήρι, και λαμβάνονται υπόψη την νέα υψηλής ακρίβειας βαθμολόγηση, μας δίδεται μια νέα ημερομηνία 1620-1525 π.Χ. Ημερομηνίες που βγήκαν από δύο άλλες μεθόδους, όχι συνθηκέμενες, ούτε σε στρώματα σε πολικό πάγο (1644 π.Χ.) και καταστροφές από πανετόν σε «Bristlecone» πεύκα της Καλιφόρνιας (1628-1626 π.Χ.) μας το επιβεβαίων. Η φανερή συνημφάνωση μεταξύ των ημερομηνιών με βάση επιστημονικές τεχνικές και χρονολόγους που προέρχονται από αρχαιολογικά δεδουλεύμα, πιθανόν να εγείρει μια ακόμη μεγαλύτερη αυθήτηση για τη χρονολόγηση της Μινωικής περιόδου κατά το πρώτο ήμισυ της δευτερεύουσας χιλιετρίδος. Μία πρόσφοτη και σημαντική εξέλιξη για την αρχαιομετρία και την αρχαιολογία στην Ελλάδα, είναι η ίδρυση ενός εργαστηρίου στον «Ε.Κ.Φ.Ε. Δημόκριτο» για χρονολόγηση ραδιοδιάβρακα. Ο δευτερυπήντης του, Γ. Μανιάτης, περιέργασε όλο το συστήμα από δευτερογενή προστιθοματικά του καθαρού ανθράκα (σε μορφή διοιδείου του ανθράκα) μέτρηση της ραδιενέργειας μέσων στον αέριο οινολογικού απαριθμητή και εκτίμηση των αιραγμάτων πέμπτης. Το επίκεντρο του πρώτου προγράμματος χρονολόγησης είναι η μεταβατική περίοδος από την Ύστερη - Νεολιθική στην Πρώιμη Εποχή Χαλκού για την οποία απόλυτες χρονολογήσεις είναι αποραιτήτικες. Μία σειρά από ημερομηνίες από την προφάσια ανασκαφέων κατέστησε περιοχής στην Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο. O D.J. Liddy

αρχαιολογικά

(Αγγλική Αρχαιολογική Σχολή στην Αθήνα) χρηματοποίησε χημική ανάλυση για να εξετάσει την εικόνα που βασίζεται σε σταύλιστική ανάλυση της προέλευσης των διακοσμημένων καβών, καθώς επίσης και ποιος είναι αυτον ήταν κατασκευασμένα στην περιοχή. Τουλάχιστον δέκα διαφορετικά κέντρα στην Ελλάδα και γύρω στην Αιγαίο προδιορίστηκαν θετικά. Η Νοτιοανατολική Κύπρος ήταν η προέλευση για μερικές μικρές πράξεις.

Η πιο συνθήσιμην εικόνα των ανθρώπων στη Μινωική Κρήτη έρχεται σε μας μέσα από τις Μινωικές τοιχογραφίες: απεικονίζονται ως ευελύτριοι, καλοντυμένοι και υγειες. Όμως η ανθρωπολογίκη και παιδιαστιδική αναφορά της Ρ.Ρ. McGeorin σχετίκα με τα υπολεμματα ανθρώπων σκελετών σε πολλές περιοχές της Κρήτης, μας δείχνουν με διαφορετική κόπα. Ο μεσός όρος αναφερόμενης ζωής ανδρών και γυναικών κατά τη Μινωική περίοδο ήταν περίπου 30 χρόνια. Είναι δε περίοδο ότι με την πάροδο του χρόνου, μέσα σε μια χιλιετρή περίοδο μιαείθηκε αντί να αυξήθηκε ο μέσος όρος ζωής, περίπου 35 χρόνια στην Πρώιμη Μινωική, συγκριτικά με 31 χρόνια στην Ύστερη Μινωική. Αυτό μπορεί να συνεχίζεται με μία σταδιακή αλλαγή διάτας βασισμένη σε τροφές με υψηλότερο πρεξερέμον σε υδατανθράκες. Φαίνεται ότι τη Μινωική διαιτολόγιο, με ιρισμένες εξαιρέσεις, όπως οι εσπεριδοειδή και ντομάτες, δεν ήταν πολύ διαφορετικό από αυτό της παραδοσιακής και συγχρόνης Κρήτης. Οι αιτίες των νόσων ήταν πολλές και διαφορετικές, ιρισμένες, είχαν σχέση με τη διάτα και άλλες με μολύνσεις.

Οι J.Y. Epergne (Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή στην Αθήνα) και M. Picot (Lyon) έδωσαν μία αναφορά της δουλειές τους πάνω σε αμφορέα από το νοτιο-ανατολικό Αιγαίο. Τόνισαν την αναγκαιότητα της επιστήματος εργαστηρίων που κατασκευάζονται μημερίσεις ώστε να γίνουν περισσότερο κατανοητές των κεραμοποιών, το περιβάλλον των εργαστηρίων και οι τύποι που διάλεγαν. Παράδειγμα συνδυασμού της εργασίας στην υπόβιμη και το εργαστήριο είναι στην περίπτωση της χερανού που την έγενε μαζίκη κεραμεική παραγωγή από τον άω ή π.χ. μέχρι την Ύστερη Ρωμαϊκή περίοδο.

Οριούμενα εργαστήρια, κυρίως αμφορέων, έχουν επιστημονική σκοποποίηση στη χερόνησο. Χημική ανάλυση εδεις στη τάβη Ζήνων του Ελληνιστικού αμφορέως, ένας τύπος που πιστεύεται ότι ήταν Αιγαίωνας, κατά πάσα πιθανότητα κατασκευαστός στη χερόνησο.

μεική, ήταν περισσότερο μία θεωρητική προσέγγιση.

Ο P.M. Day (Cambridge) θεώρησε την περίπτωση της Μινωικής Κρήτης ως πρότυπο για έρευνα κεραμεικής παραγωγής και πρότυπο για «Systems».

Συντήρηση καβών και Προσπιτικές (που περιέλαβαν σύγχρονους τρόπους οργάνωσης με τη υπολογιστή).

Άνθρωπος και Περιβάλλον

Με τίτλο «Άνθρωπος και περιβάλλον στον ελλαδικό χώρο» πραγματοποιήθηκε Ανθρωπολογική Επιτροπή από τις 11 ως τις 13 Δεκ. 1987. Τα θέματα που συζητήθηκαν ήταν πολλά και ποικίλα μεταξύ των οποίων και μεθόδολογία καβών και περιβαλλοντικά.

Ορθόδοξη λειτουργία σε καθολικό ναό στην πόλη του Μαρτάνο

Στα 1631 στην κεντρική πλατεία του Μαρτάνο, πρωτεύουσα των ελληνόφωνων κωμοπόλεων και χωριών του Σαλέντο, δολοφονήθηκε ο τελευταίος εκπρόσωπος της αρδούδεως στην Ιταλία, τοπικός πρωτεύοντας. Πρωτοπάπας και στο ίδιον. Η δολοφονία του, πρωτεύουσα του φανατισμού της αντιτεραρχίμας σηματούνε το οριστικό ξεριζώμα της Ορθοδοξίας στην Ιταλία.

Ο απόγονος του Pietro Paolo Protopapa, σημερινός αντιβίβαρος του Μαρτάνο (συμπατέσσιτος πόλης πλήθυσμον 10.000 κατοίκων με ωραία κτίρια του 17ου αιώνα), στην ίδια πλατεία οι σφάγησε το πρόγονό του, υποδέχοντας στις 10.10.87, μαζί με το δημάρχο του Μαρτάνο, τους Έλληνες συνέδρους του διευθύνουσαν συνεδρίου, που συγκλήθηκε στο Σαλέντο για τους Ελληνόφωνους της Ιταλίας. Πάνω και καλαΐσθιτες αριθμείς κομματιών με αρχιού ελληνικού ανώτατου, δοφήμιαν το Μαρτάνο και στις γύρω πόλεις του συνέδριο. Στις αριθμείς ανακοινώνονταν και το σύνολο των Ελλήνων συνέδρους Ανάμεσα τους ο αντιπρόσωπος της Ακαδημίας Γ. Μερίκος, ο γεν γραμμάτεας της Μ. Παλλάντη, ο ακαδημαϊκός Κ. Ρωμαίος, επιτημονικός στελέχη της Ακαδημίας, καθηγητές των Πανεπιστημίου Αθηνών και Θεσσαλονίκης και του Κολλεγίου Αθηνών ανώμεσοι στους οποίους και ο Επίμη. Βραντουόπας.

Στη μεγαλοπρεπή γειτνιά αιθουσών του Δημαρχείου του Μαρτάνο, που στεγάζεται σε επιβλητικό κτίσμα του 17ου αι., πρώην Μοναστήρι Φραγκισκανών μοναχών, υπόδειχτέ τους συνέδρους της αντιπρόσωπης της Ιταλικής Γερουσίας Τζέρτζον τι τζένουτε, που τίμησε με την παρουσία τους της εργασία της πρώτης συνεδρίας. Η παρουσία του αντιπρούδου της Ιταλικής Γερουσίας αντιτοποιήθηκε στη νέα και ποι μάρμαρη στάση της Ιταλικής κυβερνήσεως με τις συνταγματικές της υπο-

αρχαιολογικά

χρεώσεις, της προστασίας των ιταλικών μειονοτήτων, μια από τις οποίες είναι και η μειονότητα των Ελλήνωνών (*Mino-gante Ellenofone*) της Καλαβρίας και της Απουλίας. Ο Ελληνισμός της ορεινής και οπωμανέψης Καλαβρίας άθιγνε από την πλήρη σχέδιον γκατάλευμα. Ο ελληνισμός δεξιόλου της Απουλίας (Σάλοντ) κινδυνεύει να αφανιστεί από τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και τις ανάγκες του σημερινού τρόπου ζωής.

Στα πλαίσια της προσπάθειας που γίνεται από τους ελληνόφωνους να μην θίγεται η ελληνική παράδοση και οι αρχαιοτητες ελληνοκαθηρέζη και ελληνοσαλευτίνης διάλεκτοι, που επέζησαν 27 ωλοκληρούς αιώνες, πραγματοποιήθηκε και το διεθνές Συνέδριο του Μαρτάνο. Οι εργασίες οι οποίαν χαράχων αιγαίοδο, που έγινε από 5 ορθοδόξους ιερείς, που συνέθεσαν την ελληνική ομάδα και κινητοποιηράθηκαν από την πατική τηλεόραση. Εξαιρετική σημασία είχε και η πρωτόφαντη ορθόδοξη Κυριακάτικη λειτουργία, που πραγματοποιήθηκε από τους πέντε Ελλήνες ορθοδόξους ιερείς το επόμενο πρώιμο στον επιλογικό Καθεδρικό καθεδρικό ναού της *Parraschia Maria Assunta*. Η εκκλησία ήταν κατάμετρη από το καθολικό εκκλησίασμα, που με κατόνιονθή και φανερό ενδιοφέρον παρακολούθησε κάθε στιγμή της μεγαλοπρεπής βαζαντίνικη λειτουργίας και το τελετουργικό του επιτελεσμάν οι ενδεδεμόνει με την επιθλητικά τους δυνατότητα.

Έπειτα από 3 αιώνες διακοπής, οι ύμνοι της Ορθοδοξίας, που εσήχαναν στο Σαλεντίνο μόλις των 170 αώνων, ξανακούγονταν κατώ από τους θύλακες της επικλησίας με ευλαβεία και ευχαριστία από το σύγχρονο εκκλησίασμα, που συνειδητούσαν ότι τους ίδιους υμίνους άκουγαν και την ίδια λειτουργία αντικρύκαν οι πρόγονοι τους επί 13 ωλοκλήρως αιώνες.

Η συγκίνηση ήταν έκδηλη στους παρευρόμενους Ελλήνες και Ιταλούς και καλή σύμπτωση αποτέλεσε το γεγονός ότι και οι πέντε ιερείς πήραν από τους ιερούς, και το ίδιο από 4 από αυτούς κατάγονταν από την Τοσκανή, όπου επιτέλουσε, ως γνωστόν, ομάδεια αρχαιοτητες γλωσσικού ίδιωματος.

Μοναδική, δέσμια, υπήρξε και η εμπειρία της τελεσίως λειτουργίας ορθοδοξίας σε ναό καθολικό και της παρακολουθήσεως μεριών τέλων από το καθολικό εκκλησίασμα του τελετουργικού, που επιτελούσαν οι ορθόδοξοι ιερείς.

Μετά τη λειτουργία, Έλληνες και Ιταλοί παρέστησαν στα γεγονόια της Ελληνικής Σχολής (*Scuola Greca*) Τοσκανή, όπου θα διδάσκονταν τα Ελληνοσαλευτικά, γιατί τα ποιδιά των Ελληνοφώνων δεν μιλούν πια ελληνικά...

Ακολούθησε τελετή μετανομασίας κεντρικής οδού του Μαρτάνο σε οδό Αθηνών και δεξιώση στο Δημαρχείο, όπου αντάλλαξαν αναμνηστικά δώρα ο Δήμαρχος του

Μαρτάνο και η αντιδήμαρχος της Αθήνας. Στο συνέδριο του οποίου οι εργασίες συνέχισταν από τις 15.10.87, έγιναν από Ελλήνες και Ιταλούς επιστήμονες ενδιφέρουντες ανακοινώσεις σχετικές με τους Ελληνόφωνους, στους τομείς της Ιστορίας, της Λαογραφίας, της Λογοτεχνίας, της Αρχαιολογίας, της Γλωσσολογίας και της Αρχιτεκτονικής.

Όλες οι ανακοινώσεις θα δημοσιευθούν σε ειδικό τόμο.

Ο εκπρόσωπος της Ιταλικής κυβερνήσεως - με δαστήνη την οποία έγινε και το συνέδριο - γερουσιαστής Τζ. Τζουζέπε, δηλώσας παρούση και την ιταλική τηλεόραση, πως ίως ελπίζει να θυγάνουν από αυτού συμπέραμάτα, που θα πείσουν την ιταλική κυβερνήση να λάβει μέτρα για τη στήριξη της ελληνικής γλώσσας που, δυστυχώς, προσεβέβη, λίγοι πα μιλούν, μέτρα που θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμα στην ανάπτυξη ελληνοτατικών φιλικών σχέσεων.

Εντυπωσιάστηκε η έλλειψη εκπροσώπου του ελληνικού υπουργείου Πολιτισμού, καθώς και η μη ανακοίνωση χαιρετιστήριου μνημόνιου του στην έναρξη του διεθνούς συεδρίου.

Ε.Β.

Το Ελληνικό πλοίο στη Γαλλία

Το Ελληνικό πλοίο, σύμβολο και φορέας πολιτισμού». Με το θέμα αυτό εγκαϊνιάστηκαν το Μάρτιο έκδηση και δραστηριότητες στο Μουσείο απόδρυξης έρευνας της πόλης Άργος της Γαλλίας, με την ευκαιρία της προστροφής στην πόλη του «Εργατοχαλόδυος» και Άννα Grieß-Papamaniouλή.

Η πόλη (Άγκυρα) άργει το όνομα της οποίας προέρχεται από το ελληνικό «Άγαθή Τύχη» ήταν ελληνική αποικία των Φοκέων ή των Ράδιων. Εκεί, το 1964, ομάδα υποβρύχιων έρευνας ανακάλυψε το χάλκινο δγυάλιο του «Εφρεύο», που φινεταί πως ανήκει στη σορόλη του Λαύσιου που είναι του 330 π.Χ. Φέτος, μετά από 20 χρονια παραμονής του αγάλματος στο Μου-

σειο του Λούβρου, ο «Εφρεύος» επιστρέφει στην Αγαθή Τύχη.

Συμπόσιο στην Άρτα

Το Επιστημονικό Συμπόσιο «Μάδιμος ο Γραικός» πρόκειται να πραγματοποιηθεί στην Άρτα το φεντάρινο του 1988. Για όσους ενδιαφέρονται: α) στο Γραφείο Σχολιών Συμβούλων Β' θμίας Επανδρεύσης νομού Άρτας (Πλανέτον 3 Άρτα 47100, τηλ. 0681-23778 και 28566 8) στο Δήμο Αρτών (Σκουφείο 96, Άρτα 47100, Γραφείο Δημοτών Σχέσεων, Η. Μητρόπολη Άρτας, τηλ. 0681 27454) και γ) Iερά Μητρόπολη Άρτας (τηλ. 28090 ή 26393).

Συμπόσιο της Ε.Α.Ε

Πρώτη Ανακοίνωση

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Αρχαιομετρικής Εταιρείας αποφάσισε να οργανώσει Συμπόσιο το Φεντάρινο του 1988. Παρακαλούνται τα μέλη καθώς και κάθε ενδιαφερόμενος να συμμετάσηγε ή και να παρουσιάσει εργασία να δηλώσει στη Γενική Γραμματεία του Δ.Σ. και Σ. Δανάρηλη - Κωτσάκη, Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημητρόπολης, Αγία Παρασκευή 153 10, τηλ. 6513111 εσ. 614.

Για το Δ.Σ.
Η Γεν. Γραμματέας
Σ. Δανάρηλη-Κωτσάκη

«Δίκαιο και περιβάλλον»

Το τεύχος αυτό είχε αρχίσει να τυπώνεται, όταν οδεύουν στην τελευταία φάση τους οι επιμαρτυρίες διοργάνωσης συνέδριου, μέσα στο Μάρτιο, από το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, με ομιλητούς και ξενιστές των ειδικών. Στα πλαίσια του συνέδριου θα γίνονται ανάπτυξη και βελτιώση που αναφέρονται στο δομήμενο περιβάλλον και στην αρχιτεκτονική κληρονομιά. Πληροφορίες θα δοθούν στο επόμενο τεύχος της «Α.».

Β.Κ.Δ.

«Συντήρηση και προστασία λαϊκής και παραδοσιακής αρχιτεκτονικής»
(ελληνικό τμήμα ICOMOS)

Στο τρίμερο 5-7 Νοεμβρίου 1987 διοργάνωθηκε, στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, συνέδριο που πραγματοποιήθηκε διενές αλλά που παρέμεινε, τελικά, με ελάχιστες (βαλκανικές) συμμετοχές ελληνικού, από

αρχαιολογικά

το ελληνικό τμήμα του ICOMOS και με τον προαναφερόμενο τίτλο. Στο πρόγραμμα υπήρχαν 62 ανακοινώσεις και οργανώνονταν συλλήψη στο τέλος κάθε πρωτης και απογευματινής συνεδρίας. Ο γράφων δινει, παρακάτω κάποιες αναφορές και παραπτηρήσεις από ορισμένες ανακοινώσεις που παρακολούθησε και σε ωριμόνες παρεμβάσεις του στις συλλήψης. Είναι ευνόηση για τους αναγνώστες στον μπορούσε ν' αναλάβει την πράξη προσόπεια να δισει συντομο απολογισμό όλων των ανακοινώσεων και παρεμβάσεων, πράγμα που δ' αποτελούσε αλλαστε, υποκατάσταση των μελλοντικών πρακτικών του συνεδρίου. Προηγουμένως, όμως, νομίζω ότι είναι σκόπιμο να εκτεθούν μερικές σύντομες σκέψεις από την όλη εμπειρία αυτού του συνεδρίου.

Πρώτο και κύριο, φαίνεται ότι η υπόθεση της πολιτιστικής μας κληρονομίας, διο περιούπολετο μετατρέπεται σε αγαθό σε σπανιότητα, τόσο ποι έντονο προκαλεί το ενδιαφέρον ειδικών και κοινού. Στην πρακτική περίπτωση, το αμφιθέατρο του Εθνικού Ιερούπολης, και τις τρεις μέρες, ήταν ασπρικά γεμάτο, ακόμα και Παρασκευή καλή και ολόκληρο το Σάββατο. Αν υπήρχαν στη χώρα μας πέρα από τις γνωστές υπηρεσίες καρφιδισμού και παρακολουθήσεων, και καποιες άλλες ουσιώτης πληρφόρησης των πολιτικών ανδρών της και γυναικών μας, τότε οδισθαί βα έπειτα να τους μεταδοθεί το «μήνυμα» των πηγών και καφινών μας. Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, «ΤΡΑΒΑΕΙ» ΚΩΣΜΟ, όρα μπρεί σε «τροφήσει» και ελεγκού «ΚΟΥΚΙΑ!». Αν κατά την κάποια αριθμού γραφείων πληρφόρησης διδάσκουν αυτές και παρόμοιες γραμμές άλλων, ας εγνωμόνων ούσες δει μητρώς και συνέλθουν έστω και με τη διδάσκαλη της θεωρίας της αντανάκλασης κοινωνίας προς πολιτική γησεια. Αρείστε που η υπόθεση έχει πολὺ ψιφί για πολλούς (βλ. αρέρο μας στο ειδικό ψεύτικο του κράτους, το «Οικονομικού Ταχυδρόμου», Μαρτίου 1988, αργούμενο στηνεβδάλων... και την ανάπτυξη)...

Κατά δεύτερη λόγο, μετά το συνέδριο αυτό, νομίμω πως ήρθε να τεθεί και το ερώτημα για το που θρίλεται το ελληνικό τμήμα του ICOMOS. Μετά από μαζικές εγγραφές, εκαποντών ανθρώπων πριν μερικά χρόνια, γεγονός είναι ότι το τμήμα αυτό ουρικρινώθηκε σε ελάχιστους, με αψεψένη μάρτυρα την αραιότατη προσέλευση από συνέλευσης του (όπου, ας ειπωθεί, δεν περιεριχόταν κάποια μέλη, όπως ο υποφοινόμενος, απλούστατα διότι ουδέποτε πάρινον προσλήσκει). Εκτός από αυτό, δεν θέλουμε να έχει συνεχή και συνεπή άργο για τα τεκτανίμενα στη χώρα αυτή ως προς την πολιτιστική μας κληρονομία, μόνη δραστηριότητα που παραμένει η διοργάνωση ενός, περίπου, συνεδρίου το χρόνο (και δεν υποτομεύει διόλου αυτή τη δραστική του, αφειρούντας της, μάλιστα, πάντα και ίσως μόνοι εμεις

μακροσκελείς αναφορές), ενώ αποδεικνύεται ότι η έξαρτηση του από το ΤΕΕ, πλην οικονομικών επιπλοκών, έχει δώσει μονότιτέρω χαρακτήρα στο τμήμα και το έχει αποκόμισε όχι μόνον από δυνητικούς φίλους και μέλη, αλλά και από δυνητικούς παρεμβάσεις, που υπορούσαν να ήταν βάρους και ισχυρού κύρους.

Κοντάλγιας, νομίζω ότι το ελληνικό τμήμα του ICOMOS, μετά από μια πρώτη περίοδο ερμηνείας του και χαρακτήρα κλειστής λέσχης της προσδοκίας, πέρασε σε μια περίοδο λίγο χρονική και πλήρως αδεβαθτίστας, η οποία αντικεντρώνει φτωτές στο τέρμα λίγη. Βρισκόμενος εμπρός στην ανάγκη των καιρών, το τμήμα αυτό να δρει ένα σαφή χαρακτήρα, την ανεξαρτητού των καιρών, έναν πρώτη περίοδο στον οποίον η ελληνική κοινωνία, που έχουν συνειδητοποιηθεί, ανεξάρτητη από συντεκχνικές εντάξεις, ότι η ελληνική πολιτιστική κληρονομιά, ως συνόλο, έπρεσε στα 12 παρά πέντε της αστικής διατήρησης της και της έντασής της στη σημερινή ζωή. Καί λέγονται «ένονταν», δεν εννοούνε μαζικό εισιδομανικό ανθρώπων που αφού εφαρμόστηκαν σε κάποια συνέλευση, έγιναν αραντοί μετά... Αλλά ανθρώπους με σιδηρά κίνητρα για συμμετοχή και δράση.

Αλλά, ας έρθουμε στο συνέδριο. Ο δεκάδες σαν των εισηγήσεων, από τις οποίες οι περιούπολετές ήταν ενδιαφέρουσες, στα συνέδριο περιούπολετόνταν ένα χαρακτήρα πληροφοριακού φόρου, παρό αυτούς καιρών και οργάνωσης για καθαρά επιστημονικές ανακοινώσεις. Ο κινδύνος - «εργειαλόματα» - υπήρχε υπαρκτός και εκδηλώθηκε. Η παγετή αδιοφορία των επιστημονικών αρχών του κράτους, που υποτείνεται στη μεριμνών για την πολιτιστική κληρονομιά, δηλητήριο η εμφανής απουσία τους από το συνέδριο, αποτελεί άλλον ένα δειγμό όχι μόνο για τις ίδιες, αλλά και για το «βάρος» του τμήματος και τη δομή του συνεδρίου. Ο Δημήτρης Σαπούτης, στο πέρα, έντονος και χρήσιμος υπερβολικό άρθρο του στο «Αντί» (4-12-87) δεν παρέλειψε να εκθέσει σχετικά οόντως πολεοδομικές ρυμίσεις προστασίας, αλλά και την αδυναμία του ίδιου να ελέγχει τις εργασίες αποκατάστασης και αναστήλωσης, λόγω της δυσκολίας των μετακινήσεων των (αλιγάρημα) υπαλλήλων του. Η μόνη παρέμβαση εργαζόμενους στο ΥΠΟΜΕ με πειστική πληρότητα αλλά για μεμονωμένη περίπτωση, υπήρξε εκείνη για το πρόγραμμα ιστορια - αρχετεκνική και παιδιά που θα αρχίσει να εφαρμόζεται στη Ρόδο.

Βασιλής Κ. Διωροβίνης

ΒΙΒΛΙΑ-ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΗΟΡΟΣ

Επίσημα έκδοση, από το 1983, το περιοδικό «Ηόρος», με συντακτική επιτροπή από τέσσερις νέους και άλιμους αρχαιολόγους, έτοιμαράθατα να εκδώσει το 50 τεύχος του, ένων προχωρεί και από αυτοτελεί εκδόσεις για το έργο επινοήσεων αρχαιολόγων. Άψηρος σε εμφάνιση, με σημαντικές επι-

αρχαιολογικά

σπουδημένες μελέτες, κυρίως στον τομέα της επιγραφικής, καινοτομεί ιδιώς στο χώρο του διελόγου και των σχολών. Νομίζουμε ότι για πρώτη φορά στην ιστορία, αποκλειστικό αρχαιολογικό περιοδικό παρήγα το Βάρρος να πει τα πραγμάτα με τον ονομα τους, να βάλει το δοκύτο «επί τον τύπον των ήλων», με παροργή και αποδεκτικό υποθέμα, να θίξει τα θεωρικά (ή, διατυπώς, θεματοποιέμενα) κακώς κείμενα. Δίκις υποχωρήσεις σε πινεγμένα συντεχνιασμούς ή σε κακώς εννοούμενη συναδελφική αλληλεγγύη.

Από την πλευρά μου χαιρόμαστε ιδιαίτερα γιατί οι σχολιαστές του περιοδικού αυτού προβάλλουν επιτελές, δίκις περιστροφές: Η ώμηση ανάγκης οργάνωσης συνεργασίας όλων των επιστημονικών ειδικοτήτων που έχουν, ή ότι θέπει να έχουν, σχέση με την προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομίας στο σύνολό της. Στρέφουν, έτσι, αποφασιστικά την πλάτη σε μακρά παραδοσία αυτηρήτικης και αντιπετριστικήν αυταρέσκειας κάπως με επιρροή συναδέλφων τους, που δέδιον αντιποιούνται σε αυτορεσκεία άλλων ειδικοτήτων, και ίδιως κάποιων αρχετύπων. Στα τελευταία τεύχη που έχουμε στο χέρια μας (αρ. 3 και 4) η πλέια να σημειώσως ως **θεμελιώδες και γενικότερον ενδιέφοροντας** σύμβολος πρώτα από όλα την έρευνα και τα άρθρα γύρω από την κακοδαιμονία των ελληνικών περιφερειακών μουσείων (σελ. 149-189 του ζωντεύους), στηριζόμενη σε πλούσια και καλούς οργανωμένης τεκμηρίωση και, έπειτα, την εκπληκτική για τα στοιχεία που παρέχει, για το θάρρος που αναδεικνύει και για την ευελιξία για την οποία παρτερεύει συνένευτη την προστασίαν της Γ. Εφερίας Αρχαιοτήτων και Θεατρών Καραϊσκάγιας - Σταθακόπουλου, με θέμα την άσια τυχὴ των αρχαιοτήτων της Ελευσίνας (σελ. 139-148). Πρόκειται για πραγματικά χρονικό διανθέτων αρχαιολογικών πρωτοβουλίων· και της «μάκιτσας αυτοδιοίκησης» (ετοί, λαϊκιστικά, και βανδαλικά σγκαλασμάτων), που συνεπικυρώνεμες από την κρατική αυστηρότητα και αελιγτρία καθώς και από την αντιφατικότητα της Αρχαιολογικής Εταιρείας, καθέφεραν διαλύσουν τον ρόπο χώρο της Ελευσίνας.

Υπάρχουν από όλα στα γεγονότα που αναφέρονται στη συνένευτη· από ιδιωτικές αγορές αρχαιολογικών χωρίων και ανατινάχεις αρχαίων, μέχρι «λαϊκή ωστή» υπέρ των καταστροφών, απίθανες εγκρίσεις του ΚΑΣ, μεταφορές πυρών και περιεργειών σώπης και καθυστέρεσης. Οηλή η τραγική ιστορία της πολιτιστικής μας κληρονομίας, κυρίως κατά τις τελευταίες δεκαετίες, δρίσκεται συμπτυχώνταν στη συνένευτη, αφού μπορούμε να θυμηθούμε τόσα όλλα και πρόσφατα γεγονότα, από το μόνιμο χόλη της Ακαδημίας Πλάτωνος, μέχρι τα ψυχεδελικά της Ιεράς Οδού και τα απαράδεκτα των θεμιστοκλείων τειχών της πειραικής ακτής.

Η συνένευτη αυτή μας γέννησε την ιδέα της συνεργασίας διαφόρων επιστημόνων με στόχο την έκδοση ενός «**Ατλαντοβανδάλωμαν και καταστροφών** της πολιτιστικής μας κληρονομίας, σε όλο τον ελληνικό χώρο, με εμφανή τη συνέργεια, την αντιφατικότητα ή την αδιφορία του κράτους, και ειδικό κεφαλοίδιο για τις οργανώσεις και νομοθετικές «προσαρμογές» και «πρωτοβουλίες», που διεύκουλαν δαπλιάσουν και καταστροφές». Στοιχεία υπάρχουν υπερφράκτες, ανήρων που έρουν και θέλουν να μάλισταν πολλοί, μια τέτοια έκδοση πιστεύουμε ότι θα αποτελεί έργο βαθύτατης εθνικής παιδείας και επιστημονικής προπατρίας.

Και μία τελευταία παρατήρηση: στο αχούλιο του 4ου τεύχους, με θέμα τον τεκτόνεντρο θέσο Οργανισμού του ΥΠ.ΠΟ., ο Α.Τ. Θεωρεί θετική την «οινορραφοποίηση» του επιστημονικού πρωστικού του Υπουργείου, εκκινώντας από την απόλυτη δικαιολογημένη, θέση που να παρόνταν «πιλότι φεύγοντα». Για μας δεν είναι διόλου αυτούντού οι κ.κ. νομάρχες, ανθρώποι μεσα στο γενικό κλίμα του εργαλοβισμού. Ή για βρέθοντας «στο ίδιο μέρος τους χαρακόπιος», όπως νομίζει ο αρθρογράφος. Για παρότι φορά δηλώνουμε ότι είμασταν υπέρ της ενιαίοποτης και της οργανωμένης αποκεντρωτής των υπερωνεαλήρων προστασίας. Αυτό, όμως, διαφέρει από το ξεφωτισμά των πλευτών αναρρωδών. Αν δεν προϋποθέτει έκσκαψη και μη αμφιλέγοντη κρατική πολιτική προστασίας, ειλικρινά δεν βλέπουμε μια τοπική διεύθυνση που διατυπώνεται με πρωτοβουλίες των κ.κ. νομάρχων. Οι εβαρέστες επιβεβαιώνουν, και εδώ, τον κανόνα.

Βασιλείς Κ. Διωροβίνης
Σημείωση: Σε συνάρτημα με τα παραπάνω, ο γραφένος πληροφορεί τους αναγνώστες της «Α.», ότι μετέπει την ώρα το παρασκήνιο της μάρτη με αντικείμενο τη διατήρηση των Στρατωναρίων του Καποδιστρίου στο Άργος, δημοσιεύθηκε στο τόμο αφερόμενο στο οικολογικό κίνημα στην Ελλάδα (Άθηνα, 1987, έκδοσης «Μετά τη Βροχή»).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Από το Σύλλογο Ελλήνων Αρχαιολόγων λάθαμε τα παρακάτω πέντε Δελτία τύπου:

1. Ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων εννέινε φωνή διαμαρτυρίας με όλους τους φορείς, που στηρίζεται στην νέα επίθεση κατά της πολιτιστικής μας κληρονομίας. Η παρασκευαστική προσποθετική, να κλέσει το μανδικό στην Ευρώπη ελληνικό Ινστιτού-

το Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας μετά από 30 συνεχή χρόνια αδιόκτης και υψηλής στάθμης επιστημονικής και πολιτιστικής δραστηριότητας, φονεύμει την επικίνδυνη χαμηλή εκτίμηση που τρέφει η Πολιτεία προς τα πολιτιστικά και επιστημονικά πράγματα του τόπου μας! Φρονούμε ότι η προβαλλόμενη δικαιολογία για οικονομικές αποδιλασίες, ακόμη και αν αδημιεύει δεν έπρεπε με κανένα τρόπο να οδηγήσει από μαρασμό και τη συρρίκνωση του Ινστιτούτου επί πέντε συνεχή χρόνια, ώστε τότου να απελείνεται ήδη με οριστικό κλεισμό! Η Πολιτεία οφείλει να σταθμίσει φύραμα της σοδαρότατης επιπτώσεις, που θα έχει ένα τέτοιο γεγονός, αναλογιζόμενη ποιά θα είναι η τυχὴ των μονάδων βυζαντινών και μεταβυζαντινών εργανών τέχνης και κευμάτων, ως και τη πολυτήμηση θειόλιθης, που ανήκουν στο Ινστιτούτο! Και ακόμα, πούσα μεγάλη θα είναι η πτώση των βυζαντινών και μεταβυζαντινών οπουδών διεθνώς και στον τόπο μας ιδιαίτερα, αφού τα αναντικόστατα και τα μάχη μέρων αδημιούσεις ακόμη αρχέα της Βενετίας δεν θα είναι πιο άμεσα προστάτιοι τους. Ελλήνες ερευνητές!

Απευθύνουμε έκληπτη και εκφράζουμε ευχή και ελπίδα, πώς γρήγορα θα έπερπατει ο πολυετής κρίσις και πώς το Ινστιτούτο, υπό τον πρόσφατα εκλεγμένο νέο διευθυντή του, θα ξαναποτήσει σύντομα την αγάλη του και το διεύθυντος επιστημονικού του κυρίου!
20-11-1987

2. Ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων έχει εκφράσει κατά καιρούς την αντίθεση του σε μεθοδευτικές διαφόρων φορέων, που έχουν ως στόχο τη διασταύρωση του ενιαίου φορέα προστασίας, που είναι η Αρχαιολογική Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού.
Τελευταία το Υπουργείο Βορείου Ελλάδος ζήτησε τη συμμετοχή αρχαιολόγων του ΥΠ.ΠΟ., που εργάζονται στη Μακεδονία και Θράκη, σε Συμπόσιο που οργάνωσε στο ίδιο με χαρακτήρα απολογιστικού των ανασκαφών ή άλλων έργων που έχουν γίνει κατά το έτος 1987 στις παροπάνω περιοχές. Θέλει δηλαδή να οικοποιηθεί το έργο που οικούν επιστημόνες ενώς άλλου Υπουργείου, χωρίς να δέχεται ως συνδιοργανωτή του Συμμορίου του ΥΠ.ΠΟ. το μόνιμο υπεύθυνο για την προστασία και προβολή των Αρχαιοτήτων της Χώρας. Βέβαια το Υ.Β.Ε. έχει επιχρήματει κατά καιρούς έργα του προγράμματος του ΥΠ.ΠΟ., όμως αυτό δεν θεωρούεται και δικαιωματού του Υ.Β.Ε. στην Αρχαιολογική Υπηρεσία και στους εργαζόμενους σε αυτήν! Οι αρχαιολόγοι που αποδίδουν επιστημονικό αποτύπωμα μόνο στο οικείο Υπουργείο

Ο ΣΕΑ θεωρεί απαραίτητη αυτή την τακτική του Υ.Β.Ε., το οποίο με τη δημιουργία του ΚΕΔΑΚ έχει αποδείξει τις διαθέσεις του απέναντι στο ΥΠ.ΠΟ. Τέτοιες επιστημονικές συναντήσεις θα ήταν αποδε-

αρχαιολογίκα

κτές από τον ΖΕΔ, αν γίνονταν με την αιγίδα του ΥΠΟ. Γιατί άραγε το Υ.Β.Ε. δεν αργούσανε έτσι συμμετοχή για να φανούν τη «πεπονιώνικη» κατόρθωσά του ΚΕΔΑΚ στα Αγγιά Όρος; Οι υψηλοί μάλιστα των νέων προπολογισμών που είναι δυνάτων ένα Υπουργείο, έδων πρός την προστασία των Αρχαιοτήτων, να έχει την ευχέρεια να επιχορέψει έργα ανασκαφών, ενώ το υπεύθυνο Υπουργείου προσπαθεί να εκτελέσει πολλά σημαντικά έργα με εξαιρετικά χαρακτήρα χρηματοδότησης;

3. Ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων δρισκεταί έανα στην ανάγκη να εκφράσει δημόσια την αγανάκτηση του για τη χωρίδι κατάσταση που τείνει να διαμορφωθεί στο χώρο της Αρχαιολογικής Υπέρβεσιας πρώτα με το Ν. 1622 «Περί αποκέντρωσης» και τελευταία με το Ν. 1735 «Περί προσλήψεων στο Δημόσιο».

Στους δύο αυτούς νόμους δεν έχει ληφθεί πρόνοια για τη στέλεχωση και τη σχέση με άλλους διοικητικούς παράγοντες της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας που εκτελεί ιδιομόρφο έργο με ειδικό επιστημονικό πρωτότυπο. Τον τελευταίο καρό αειδεύουν και οι παρεμβάσεις αναρριζώδων Υπουργείων προς την προστασία των Αρχαιοτήτων, όπως το Υ.Β.Ε., το Υπ. Αγιασμού, το ΚΕΔΑΚ κλπ.

Ο ΣΕΑ απαιτεί από το ΥΠΠΟ να προβεί σε άμεσες ενέργειες, απαραίτητες για τη διασφάλιση και ανεξαρτητική της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, ώστε να μπορέσει να εκτελέσει απόρθοκοπα το έργο της που είναι η προστασία και πρόδηλο των Αρχαιοτήτων και Μνημείων της Χώρας.

25-11-1987

4. Ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων είναι υποχρεωμένος να δηλώσει και πάλι δημόσια, ότι εξακολουθούν να συσσωρεύονται με καταγιστικό ρυθμό τα κάθε είδους νομοθετήματα, που επιτείνουν τη σύλληψη της Αρχαιολογικής Χρυσοποίησης, η

σιωπή της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, η οποία εδώ και ενδέκα ώρα δίσεως και διεύρυνε την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας ως εννοιος και μανούδικος φορέας προστασίας της.

Ενδεικτικά αναφέρομε: 1) Η συνεχίζονται εδώ και ένα χρόνο σε ολόεν εντονώσεις πάθη παραρραπλωγική δραστηριότητας του Ταύμου Αρχαιολογικών Πορών και Απαλοποίησης που έχει εκτρέπει από τα Νομοθετήμενα όρια του Οργανισμού του και τείνει να υποκοπτείται η Αρχαιολογική Υπηρεσία. 2) Την αμετά-επίσης παραρραπλωγική δραστηριότητα που αισκούν αλλά φορείς σχετόν προ-αρχαιολογικό έργο, όπως το Υπουργείο Βορείων Ελασσών, το Κέντρο Διαφορετικής Αγορεύτηκης Κληρονομίας ορισμένες Νομαρχίες κλπ. 3) Το κινδύνο που ενέχουν οι Νομοί περί Πειρίφερμων και περι πρόσληψης, οι οποίοι εάν εφαρμοστούν βεβαίως επέφερουν την οριστική διώληση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, για μισούς επομένων περιόδων εξέρεσις ως άλλου επί-

στημονικούς κλάδους δεν περιλαμβάνεται σ' αυτές η Αρχαιολογική Υπηρεσία, με αποτέλεσμα το ειδικό επιστημονικό αρχαιολογικό έργο να ασκείται από άτομα και φορείς όσχετος με αυτό.

Μπροστά σ' αυτούς τους κινδύνους το ΥΠΠΟ Δήλο μόνον δεν αντίρθη με αποφασιστικότητα και οθένες όπως θα φέρει, αλλά αποφέρει άκουμα και να μας ακούσει. Παρόλλημα, ήδη κάνει θεαματικές εγγυήσεις και εκθέσεις που οι ουδιακοί ανεξέγεγκτες εκθέσεις Εμπειρούντο που ελάχαστη απαντώνται στην εικόνα της πραγματικότητας που είναι μια και μόνον, ότι δριακόσαντε σ' ένα οριακό οπερέλας ως προς τη διάσωση του ιδι. απειρένης από την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Ο Συλλόγος Ελλήνων Αρχαιολόγων ποτέ δεν δεργάται να είναι ποιητικός θεατής των πολιτιστικών καταστροφών του τόπου μας και δηλώνει δημόσια με παρορμία, ότι δια καποταρέμενος με κάθε δυνατό και θετικό τρόπο την επικινδυνή και απαράδεκτη κατάσταση που επικράτησε στην Αρχαιολογική Υπηρεσία. Καλεί όλους τους πνευματικούς ανθρώπους και φορείς του πόταμας, να γνωριματαράσσουν σταν αγώνα του για τη διάσωση της πολιτιστικής μας κληρονομίας.

24-12-1987

5. Ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων είναι υποχρεωμένος να επιστημέναι πάλι τους κινδύνους που δημιουργεί η εκχώρια αρμοδιότηταν περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΠΟ, όπως είναι η Αρχαιολογική Υπηρεσία, στους Γενικούς Γραμματείου Προσωπικού Δικαιοδοσίας.

τεις Περιφέρειων. Με τον τρόπο αυτό η Αρχαιολογική Υπηρεσία μετατρέπεται συνομιστικά σε εκτελεστικό όργανο των αποφάσεων των Περιφερειαρχών, που αφορούν σε ένα τόσο ευειδότα και πολύτιμα τοπίο όπως είναι η πολιτιστική μας κληρονομιά. Γιατί αυτή απαιτεί ειδική μετέβηση από ένα μόνο φορέα, όπως είναι η Αρχαιολογική Υπηρεσία, ο οποίος πρέπει να έχει τη συνολική αντιμετώπιση των διεθνών που σχετίζονται με τα μνημεία και τις αρχαιότητες, ώπου γίνεται διεθνής. Σήμαντα το ΥΠΠΟΔ να αναλέψει τα ευθύνες του, να δραστηριοποιηθεί για την επανεκχύρωση των αρμόδιοτητών αυτών στις περιφερειακές του υπηρεσίες και να ενισχύεται επειδέντου, με τη λήψη διάφορων μέτρων, των διαρκώς υποβαθμίζομενων και απελευθερωμένων φορέων, την Αρχαιολογική Υπηρεσία.

Δηλώνουμε ότι ο Σύλλογος μας έχει αποφασίσει μια σειρά κινητοποιήσεων για το θέμα αυτό.

13-1-1988

Η Πρόεδρος
Φωτεινή Ζαφειροπούλου
Ο Γενικός Γραμματέας

Πήλιο

Προς
τη Διεύθυνση του περιοδικού
«ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ»

Αγαπητή ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ,

Είναι αναγκαῖο, αν όχι επιθετικό, σε εκείνους που οικύκων το λειτουργήμα του βιθυνικρητικού να διαβέστονται αντικειμενικότητα, ελεύθερη εμάπλεση, σεαδόν πονηματικό μάρξο του συγγραφέα, ειδικές γνώσεις, υπευθυνότητα κλπ. Εν τούτοις για τη διανοτιτήτη κριτικής ενώθημασ συνθετικού - θεωρητικού παραπλήρα πολεοδομικού και αρχετεκτονικού - σας κι αυτό που περιέρχεται στην μονογραφία μου «Πήλιο». Οπτική στην εκδόσεων της «Μελίσσας» για την Ελληνική Παραδοσιακή Αρχετεκτονική, χρειάζεται να έχει ο κριτικός, αν όχι την αυτή ειδικότητα με τη συγγραφέα (εδώ στον τομέα της παραδοσιακής αρχετεκτονικής), πουλόγχυτον να κινείται στον αποτιμημοκ χώρο (της αρχετεκτονικής). Μόνον θα είναι σε θέση να κατονεί σε δεύτερο ο συγκεκριμένο κένεμο που διαδρα- κείται και να αναγνωρίζει τη νέα στοιχεία που φέρνει στη φως η έρευνα.

Εδώ ομίκρια η κριτική σας αποσύντα και προσπερνάει αδιάφορα τα ουσιώδη και σημαντικά προβλήματα επιφανειακές εντυπώσεις, επιλέγει και απομονώνει λέξεις και φράσεις απογυμνώνοντας τες από το πραγματικό νόημα που τους δίνει η θέση τους μέσω του κείμενου. Οντιτέβατα σε τεκμηριωμένες ιστορικά και επιπτώσεις

Γάννης Κίζης, 1984:

Έτο Πήλιο και τά χωριά του (συνοπτική χαρογραφία)

"H pôma mith elyan and tig hemadrites ne
mepnel va bet kaveic mruv kôzou", Espan a Mlennishat se 1779, yonsteuk
en ton. Hal elyon te Mlenn a povolnâc tông noi dianouk delai tu bengal a
douay kôzou. A pôche Espan dianou kôzou de ton kôzou, fônto, mèng
ki Buzonnon a têkou kai tu fave kôzou kôzou kôzou tu "Espan".

ό πήλιο (17ος - 19ος αι.)

οικονομική και πολιτιστική διάνυση της ιστορικής χώρας καθώς είναι δύναμη αναπομπής είναι η ρωμαϊκή θεωρεία μέσω της γενικότερης πλούσιας της ιστορίας, πολιτισμούς προγόνωντάς της. Και είναι θεωρεία γιατί ο αριθμός της δραστικής συμμετοχής της στην πολιτιστική και ιστορική ζωή της χώρας είναι μεγάλη.

οι κεπούκιες του Πηλίου στήν Τσαρκοκράτια

αρχαιολογικά

νικά απόψεις χωρίς δική της θεμελιωμένην αντιπρόσωπη; κι είσται καταλήγει στο να παραπλάνων τον αναγνώστη –ενών των αναγνώστη της κριτικής – αφού δεν τον παραπέμπει νομοθετικά στην πραγματική ουδετήρ του κειμένου. Άλλα όλα αυτά μπορούν να θεωρηθούν «επιπτάνσεις κάποιων επιπτωμανικών και ανθρώπινων αδυναμιών» του κριτικού, που προφανώς δεν είναι αρχιτέκτων.

Εξ αλλού ο κριτικός που αποφασίζει να μιλήσει για «ποτκρήψιμη κύρια πηγής» έχει χρέος να είναι απόλυτα ενημερωμένος σχετικά με το προηγούμενο ερευνητικό και συγγραφικό έργο, πάνω στο ίδιο χώρα, του συγγραφέα για τον οποίο εκείνερι μια τέτοια κρίση. Για την αποκατάσταση λοιπόν της αλβάνεσις είμαι υποχρεωμένη να απομονώνω από το ουνικόλο ερευνητικό μου έργο εκείνο που αφορά την αρχετεκνική του Πηλίου και να πληροφοριών τον κριτικό της μονογραφίας μου που. Από το 1972 περιτέρω το Πηλίο, ανακαλύπτω, αποτυπώνω και ερευνώ. Πόλη πριν από την κατάθεση του Δεκεμβρίου του 1984 στην ΕΜΠ της διατήρησης του κ. Γ. Κίτη για την οποία διατείνονται όπως ποτελεῖ την πηγή μου, οι γνήσιες αναδημόσιες μου κατελήγουν:

α) Στη διδασκαλία στη Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο κατά τα έτη 1977 και 1978 σειράς μαθημάτων «Ανανυμένης Αρχιτεκτονικής της Θεσσαλίας» με έμφαση στους πολεοδομικούς σχήματισμούς, τα οικιστικά κέντρα και την αρχετεκνική του Πηλίου και των Αμπελοκήπων. Ας σημειωθεί ότι οι περιήληψεις των μαθημάτων αυτών

κυκλοφόρησαν σε πολυγραφημένες σημειώσεις για τους σπουδαστές.

β) Σε μια σειρά ανακοινώσεων με πρωτότυπα ερευνητικά θέματα μεταπτυχιακού επιπλέον από το χώρο πάντα του Πηλίου, στα πλαίσια του μαθήματος εμβάθυνσης που οργανώνει το Σπουδαστικό Ιατρικάς της Αρχιτεκτονικής του ΕΜΠ: 27 Φεβρουαρίου 1976 με θέμα «Εξέλιξη ενός οικούμενου στο χώρο και το χρόνο. Η Μακρινή», 14 Ιανουαρίου 1977 με θέμα «Παρατηρήσεις στην αρχιτεκτονική του Αγίου Λαυρεντίου Πηλίου», 19 Κεντρικού 1979 με θέμα «Πλατείες στους οικισμούς του Πηλίου», 2 Νοεμβρίου 1982 με θέμα «Αναζητήσεις πάνω στην προβλεύση της πληροεπίκτης κατοικίας». Το Δεκέμβριο του 1984 με θέμα «Το κοντάκι του Μητροπολίτη της Μακρινής».

γ) Σε μια σειρά δημοσιεύσεων αυτοριμάτρια ερευνητικού περιεχομένου – Το Ελληνομεσοίσιο στη Ζαγόρα του Πηλίου – Τεχνικά Χρονικά, τευχ. 67, 1975. «Παρατηρήσεις στο μοναστήρι του Αγίου Λαυρεντίου Πηλίου». Δελτίο Χριστιανικού Αρχαιολογικού Εταιρείας, περ. Δ, τευχ. Θ, 1979. «Μακρινή, η εξέλιξη ενός οικούμενου μέσα στο χώρο και το χρόνο». Διδακτορική Διατριβή στο ΕΜΠ, Αθήνα, 1982 (βαθμός πανηγυρικού Αριστα). «Αναζητήσεις πάνω στην εξέλιξη της πληροεπίκτης κατοικίας», έκδοση πολυγραφήμενη το 1984.

Όλα τα παραπάνω λοιπόν, μαζί με τα πορισμάτα της συνεχιζόμενης έρευνάς μου, αποτελούνται και το κύριο υλικό της τελευταίας μονογραφίας μου «Πηλίο». Τη συγγραφή του βιβλίου αυτού μου είχε

ήδη αναθέσει από το 1978 ο εκδότης οίκος Μέλισσα, ο οποίος και χρηματοδότησε – την ίδια εποχή – ομάδα τότε σπουδαστών και ομήρα συναδέλφων, που με την καθοδηγήση μου αποτύπωσε και σχεδίσεσε οπίστια του Πηλίου τα οποία δημοσιεύονται στη μονογραφία μου αυτή. Για να δώσει λοιπόν απάντηση το κριτικός στα ερωτήματα που τον απασχολούν σχετικά με τις «ομοιότητες ή και συμπτώσεις λέξεων, φράσεων υλικού ή και νοματικής δομής» του βιβλίου μου με τη μεταγενέστερη διατριβή που αναφέρει, ως ανατρέδει σ' όλο αυτό το έργο που προηγείται του Δεκεμβρίου του 1984 και τότε σε ζανεμπάτηβε «πώς θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν άριστες» αυτές οι ομοιότητες.

Ειδικό χρειάζεται να σταθεί στην ανακάνωντα «Αναζητήσεις πάνω στην πρόσελευση της πληροεπίκτης κατοικίας» που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 1982 στα πλαίσια του Ενημερωτικού Διήμερου για την πληροεπίκτη αρχιτεκτονική που οργάνωσε ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Βάδου και για δευτερη φορά πάλι το 1986 με κάποιες προσθήκες στο ΕΜΠ. Η δημοσίευση είναι κατατεθεώμενη στην Εθνική Βιβλιοθήκη). Τότε θα δει πλούσια συγκριτικό – σχεδιαστικό και φωτογραφικό υλικό – τόσο από τον Ελλαδικό χώρο όσο και από τον Αλβανικό, Βουλγαρικό, Γιουγκοσλαβικό, καθώς και εκείνον της Μίκρης Ασίας και της Τυνησίας, σημαντικό μέρος του οποίου θα ξαναδεί τη μεταγενέστερη κατά δύο χρόνια διατριβή του κ. Γ. Κ. Ακόμα θα δει τον προβληματισμό μου γύρω από την ορθότητα των θεωριών που μέχρι σήμερα έχουν διατυπωθεί σχετικά με την πρόσελευση του αρχοντικού, προβληματισμό που οδήγησε στη διατύπωση μιας νέας για τα ελληνικά πράγματα θεωρητικής άποψης. Ότι δεν υπάρχει γενενότερο γύτταρο, αλλά ουτε και γραμμική τυπολογική εξέλιξη του αρχοντικού. Αντίθετα – η αρχετεκτονική της κατοικίας στο Πηλίο δεν υπήρχε ένα αυτόνομο πολιτισμικό φαινόμενο. Ήταν απλά μια από τις «επαρχιακές εκφράσεις» μιας «κοινής εικαστικής γλώσσας», όπως αποκριματαλωθήκε στον ώριμο 18ο και τις αρχές του 19ου αιώνα στα ευρύτερα γεωγραφικά πλαίσια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Κάτια από την ακτινοβολία της πρωτεύουσας, η γλώσσα αυτή θα περάσει πολλάτα κανάλια. Θα δεχτεί ποικίλες επιπρόσεξη για να οδηγηθεί τελικά στην ιωβετήση ενός τυπικά επαναλαμβανόμενου λίγο πολύ μορφολογικού λεξιθάναυτου και σημαντικής δημοιογονικής συνθετικών αρχών, παρά τις όποιες τοπικές κατασκευαστικές διαφορές.¹

Πανώ σ' αυτή λοιπόν τη δική μου θεωρία, και αντίθετα μός λέτε, είναι προφανές ότι στηρίζεται το πρώτο μέρος της μεταγενέστερης κατά δύο χρόνια διατριβής του κ. Γ.Κ. χωρίς μάλιστα να αναφέρεται η πηγή της, αλλά ουτε καν γίνεται μείλια των προφορικών μου ανακοινώσεων, τις

Ρέα Λεωνίδοπούλου - Στυλιανού, 1987:

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Πήλιο είναι ρύθμινο που διατελεί τη χρηστήρα της «επιταλαμογράφησης» για να καταλάβει από κανονικό θέση διαρροής, στον νοτιοανατολικό τον ιστορικό πολιτισμό της. Στην παρούσα αναγνώστη με την αναγνώστη της κριτικής – αφού δεν τον παραπέμπει νομοθετικά στην πραγματική ουδετήρ του κειμένου. Άλλα όλα αυτά μπορούν να θεωρηθούν «επιπτάνσεις κάποιων επιπτωμανικών και ανθρώπινων αδυναμιών» του κριτικού, που προφανώς δεν είναι αρχιτέκτων.

¹ Διαθέτω στην παρούσα αναγνώστη με την αναγνώστη της κριτικής την παραπάνω αναγνώστη της πραγματικής ουδετήρ του κειμένου. Έχει χρέος να είναι απόλυτα ενημερωμένος ερευνητικό και συγγραφικό έργο, πάνω στο ίδιο χώρα, του συγγραφέα για τον οποίο εκείνερι μια τέτοια κρίση. Για την αποκατάσταση λοιπόν της αλβάνεσις είμαι υποχρεωμένη να απομονώνω από το ουνικόλο ερευνητικό μου έργο εκείνο που αφορά την αρχετεκνική του Πηλίου και να πληροφοριών τον κριτικό της μονογραφίας μου που. Από το 1972 περιτέρω το Πηλίο, ανακαλύπτω, αποτυπώνω και ερευνώ. Πόλη πριν από την κατάθεση του Δεκεμβρίου του 1984 στην ΕΜΠ της διατήρησης του κ. Γ. Κίτη για την οποία διατείνονται όπως ποτελεῖ την πηγή μου, οι γνήσιες αναδημόσιες μου κατελήγουν:

α) Στη διδασκαλία στη Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο κατά τα έτη 1977 και 1978 σειράς μαθημάτων «Ανανυμένης Αρχιτεκτονικής της Θεσσαλίας» με έμφαση στους πολεοδομικούς σχήματισμούς, τα οικιστικά κέντρα και την αρχετεκνική του Πηλίου και των Αμπελοκήπων. Ας σημειωθεί ότι οι περιήληψεις των μαθημάτων αυτών

κυκλοφόρησαν σε πολυγραφημένες σημειώσεις για τους σπουδαστές.

β) Σε μια σειρά ανακοινώσεων με πρωτότυπα ερευνητικά θέματα μεταπτυχιακού επιπλέον από το χώρο πάντα του Πηλίου, στα πλαίσια του μαθήματος εμβάθυνσης που οργανώνει το Σπουδαστικό Ιατρικάς της Αρχιτεκτονικής του ΕΜΠ: 27 Φεβρουαρίου 1976 με θέμα «Εξέλιξη ενός οικούμενου στο χώρο και το χρόνο. Η Μακρινή», 14 Ιανουαρίου 1977 με θέμα «Παρατηρήσεις στην αρχιτεκτονική του Αγίου Λαυρεντίου Πηλίου», 19 Κεντρικού 1979 με θέμα «Πλατείες στους οικισμούς του Πηλίου», 2 Δεκεμβρίου 1982 με θέμα «Αναζητήσεις πάνω στην προβλεύση της πληροεπίκτης κατοικίας». Το Δεκέμβριο του 1984 με θέμα «Το κοντάκι του Μητροπολίτη της Μακρινής».

γ) Σε μια σειρά δημοσιεύσεων αυτοριμάτρια ερευνητικού περιεχομένου – Το Ελληνομεσοίσιο στη Ζαγόρα του Πηλίου – Τεχνικά Χρονικά, τευχ. 67, 1975. «Παρατηρήσεις στο μοναστήρι του Αγίου Λαυρεντίου Πηλίου». Δελτίο Χριστιανικού Αρχαιολογικού Εταιρείας, περ. Δ, τευχ. Θ, 1979. «Μακρινή, η εξέλιξη ενός οικούμενου μέσα στο χώρο και το χρόνο». Διδακτορική Διατριβή στο ΕΜΠ, Αθήνα, 1982 (βαθμός πανηγυρικού Αριστα). «Αναζητήσεις πάνω στην εξέλιξη της πληροεπίκτης κατοικίας», 1984.

Όλα τα παραπάνω λοιπόν, μαζί με τα πορισμάτα της συνεχιζόμενης έρευνάς μου, αποτελούνται και το κύριο υλικό της τελευταίας μονογραφίας μου «Πηλίο». Τη συγγραφή του βιβλίου αυτού μου είχε

αρχαιολογικά

οποίες παρακολούθησε ο κ. Γ.Κ. Άλλα δεν θάβεται να προχωρήσουν περιοδέτερο. Οι ανταγωνισμοί μου είναι αδιαφόροι. Τάσσουμε με την «γύνην διαφωνία», με την «ευαισθητή μου» αναγνωρίζουμε πάντα τις βετήκες πλευρές του άλλου, για αυτό και τον οιθεται και δεν επιδώκει να τον υποσκελεί...»². Γι' αυτό και δεν βα σχολιάζα καμιά κριτική για το βιβλίο μου όσο προκαταλημμένη κι αν ήταν. Δεν μπορώ όμως να μην σχολίασω ανακρίσεις και παρεμπημένες που θίγουν και συκοφαντούν.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Ρέα Λεωνίδηπούλου - Στυλιανού Δρ. Αρχιτεκτόνων, Λέκτωρ ΕΜΠ.

1. «Αναζήτησεις...», σ. 1.
2. Χρ. Γανναράς.

Μας παραδένεψε η επιστολή της κας Ρέας Λεωνίδηπούλου - Στυλιανού που μίλη για εμπάθεια κ.ά. στο προηγούμενο τέτοιο όπου δημοσιεύτηκε στη στήλη της βιβλιοπαρούσας σχόλιο για το «Πήλιο». Το βιβλίο χαρκοτύπιστο και «ευχάριστο, καταποτικό για το ευρύ κοινό στο οποίο κυρίως απευθύνεται χωρίς να στερεται την επιπτωμονικότητά του. Έχει τις αρετές της γνώσης και της αγάπης του χώρου και του αντικείμενου της». Το ίδιο πά τη Ρέα Λεωνίδηπούλου - Στυλιανού σαχλώσει χρόνια με το Πήλιο δεν αμφιδιπλήθηκε ποτέ από κανέναν. Άλλοιον αν ένας τόσο πλούσιος πολιτιστικά χώρος είχε αποκλειστικό μελέτη! Σε απάντηση όμως στο γράμμα της ξέτεσσαμε το κάθε οπισθίο που αναφέρει και α) παραβέβαιο μικρό δεύτη από την χαρακτηριστικές «ομηττώσεις» των δύο κειμένων (χωρίς σχόλιο)

Γ.Κ. 1984

Ρ. Λ.-Σ. (1987)

Μας είναι εξαιρετικά δύσκολο να πιστεύουμε ότι το κείμενο του 1987 δεν «χρησιμοποιεί» εκείνον του 1984. Β) πολλοί μάλλον σταν κανένα παραλλήλιο «λέξεων, φράσεων, υλικού ή και νοητοποιητικής δομής» δεν μπορούσαν να κανούμε με το κείμενο των «Αναρήτησες...» που μας έστειλε η κ. Ρ.Λ.-Σ. και που ΔΕΝ βρήκαμε στην Εθνική Βιβλιοθήκη αλλά κατατέθηκε στην βιβλιοθήκη του Σπουδαστηρίου Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής του Ε.Μ.Π. με ημερομηνία κατέθεσης... 12-11-1985(!)

Το θέμα που μπαίνει λοιπόν στην κριτική μας θα μπορούσε να συνυφίσει στην εξής αποτία:

Ανάμεσα στις 447 υποσημειώσεις: ή επιτέλους στην βιβλιογραφία της Ρ.Λ.-Σ. δεν επιβλέπονται έωστα και μια μείνει του έργου που, όπως προδίδει και η εικόνα που παραβέβαιο, αποτέλεσε βιβλιογραφική της πηγή; Ποιος, αράγε, θα πρέπει να μιλήσει για εμπάθεια;

ΙΩ. Κ. Γ.Κ., ο οποίος είχε θέσει υπ' οφέν μας τη Διατριβή του και τη μελέτη της κ. Ρ.Λ.-Σ., σε ερωτηση μας αν θέλει να θέλει θέση σχετικό με το γράμμα της κ. Ρ.Λ. Στυλιανού, απάντησε ότι δεν επιθυμεί να δώσει συνέχεια στο θέμα, διευκρινίζοντας ότι παραπέμπει κάθε ενδιαφερόμενο στα πρακτικά εγκρίσεως της Διατριβής του (Γραμματεία Τμήματος Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ, πρακτικά της Γεν. Συνέλευσης της 3ης Ιουλίου 1985, σ. 11-17), όπου φαίνεται ότι η κ. Ρ.Λ.-Σ. όχι μόνο δεν προέτεινε τους παραπόμποντες της ισχυρισμούς, που θα ήταν φυσιολογικό τότε να κάμει, εάν το έργο της ή «δική της» θεωρία αντυγράφων, αλλά υπερήφιψη τη διατριβή, κατόπιν μάλιστα λεπτομερεσμάτης κριτικής.

Προς το περιοδικό «ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ»

Αγωγήτη ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Στο άρθρο των αρχαιολόγων Εύης Φιώτηρη και Νίκου Γεωργίου «Βαζαντήν και μεταβαζαντήν τέχνη στην Κύπρο» (τι. 24 / Σεπτεμβρίους 1987) θέλω να συμπληρώσω και να διώρουν: α) Οι αρχαιοτέρες βαζαντήνες παραστάσεις της Ανάστασης του Χριστού είναι δύο. Στη μία εικονίζονται οι Μυροφόροι και ένας ή δύο αγέλες και στην άλλη εικονίζεται η «Επό. Άδου Κάβδος». Όλες οι παραλλαγές, που κυριαρχούν στη μέρη, δεν εκφράζουν την ορθόδοξη παραδοσία παρόλο που μερικές απ' αυτές είναι επιπρεσμένες απ' τη δυτική εικονογραφία. Ο Σωμάρης, λοιπον της Γαλάτας Συμέων ή Αέντης ζωγράφισε μία Ανάσταση Χριστού σύμμερα με τη Βαζαντήν Παράδοση («Επό. Άδου κάβδος» εικ. 12γ) και μία Ανάσταση σύμμερα με τα δύο τάφα πρότυπα (Ο Χριστός ανερχόμενος απ' την τάφο, κρατώντας στα ώρα, ενώ οι φρούριοι γύρω ξύνουν τραγουδεμένοι εικ. 12γ). Ενούν, δηλ. συμπληρώνονται και διορθωνούνται τους αρθραρόφουρους, όπως η Καθόδος στον Άδη είναι παράσταση Ανάστασης, όπως, εδώ, φιλοτελίας παρατίθεται στην εικόνα 12γ στη σελ. 21, κι όχι κανένα άλλο γεγονός, όπως αριθμείται να ενσωνίζεται στη σελ. 23 (απότιθη 2, στρ. 45-49) και 6) Η Μονή Βαρλάδης που αναφέρεται στη σελ. 23 (απότιθη 2, στρ. 10-11) δεν αποτελεί την Άγιο Όρος, αλλά φυσικά, στα Μετέωρα (πιστεύω νωρίς πρόκειται για τυπογραφικό λάθος).

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Δημ. Κύρου Θεολόγος - Φιλόλογος

Βιτρούβιος

Αγωγήτη Αρχαιολογία

Με τη σειρά μου θέλω να ευχαριστήσω το συνδέλεικο της Π. Μυλωνά για την εγγυητική του παντόπτη στο γράμμα μου. Όμως νομίζω ότι πρέπει ν' απαντήσω σε όσα έγραψε. Φιλτρά φαίνεται ότι ο κ. Μυλωνάς ή δεν κατάλαβε την ουσία των αντι-

ρήσεών μου, ή από συναισθηματικούς λόγους, προσπαθεί να υπερασπίσει τον αναντίρρητο σχολαστικόμο του Βιτρούβιον, που όμως ο ίδιος ομολογεί, στην παρόγραφο Θ την απάντησή του, «αποτελεί για αυτόν μια υμητερία επιπέδου πανδαισία».

Φυσικά, κανένας δεν μπορεί να υποδειξεί σε κάποιους άλλους, από όπου διαλέγεται τις πνευματικές του απολύτωσεις.

Όμως νομίζω ότι επιβολλέται να τονίσω τρία πράγματα που νιώθω ότι ο κ. Μυλωνάς τα παρανοί. Το πρώτο είναι ότι αναφέρεται στη Β απάργαρο, όπι η γνώμη μου είναι ίδια «με τον τυπικό αρχιτεκτόνη του 19ου και του 20ου αιώνα, όπως εποιεί και των ανά την υφήλιο αρχιτεκτονικών σχολών, που αγνοούν σχεδόν εντελώς τον Βιτρούβιο, εφ' όσον αποβλέπουν στην προστομασία επιπτωμάνων εφαρμογής» (οι υποτιμωμένες δικές μου).

Το δεύτερο, στις παραγράφους Ε και κυρίως Η, όπου λέει πως δεν καταλαβεί σε τι ακριβώς αναφέρομαι με το όρο «καβαθάτο αρχιτεκτονικόν». Και τρίτο, παρόγραφος Ζ, όπου προσπαθεί ν' αποσειώτη την κατηγορία όπι ο Βιτρούβιος είναι παραπλανητικός.

Λοιπόν, στο πρώτο πρέπει να αμολογήσω, με τη σειρά μου τώρα, ότι δεν μπορώ να καταλάβω με ποια λογική θεωρεί, ότι το νόνι κανένας τυπικός αρχιτεκτόνης του 19ου ή του 20ου αιώνα, αποτελεί τόσο βαρύ πατηγόρια, όπως αυτόματα να δικαιωνύται ο Βιτρούβιος, μιας και τον οργούνται, όπως αφήνει να φαίνεται, μονάχα όσο έχουν την ουσία να καταγούν σ' αυτήν την... «επόρτη» χρισί!

Με την ίδια κατηγορία, και με την ίδια θέση συλλογοτική - αρμονίζονται κατά τον κ. Μυλωνά και όλες «αυλήθηδην» οι αρχιτεκτονικές σχολές της εποχής μας. Και μας λέει μάλιστα ότι εγκληματούν διπλά. Και γιατί «αγνοούν σχεδόν εντελώς τον Βιτρούβιο, οι οποιεσπέντε κυρίως στην προτειμασία αρχιτεκτόνων εφαρμογής».

Ίσως δεν θα μπορούσα πάλι προσωπική εμπειρία να θεωρώνω τι ακριβώς γίνεται στις άλλες αρχιτεκτονικές σχολές του κόσμου. Μπορώ όμως να θεωρώνω ότι γίνεται στην αρχιτεκτονική σχολή του Ε.Μ.Π. Με βάση όσα έζησα και σαν απούσοδητη για πέντε χρόνια. Μα και σαν βοηθός του κ. Ι. Λιάπτη, του αντικαταστάτη του Πικάντη, εμπειρία που κράτησε περισσότερο από είκοσι χρόνια. Οι κατηγορίες του κ. Μυλωνά και άδικες είναι και δεν αποδίδουν την πραγματικότητα.

Οι δάσκαλοι που ευτύχησα να με διδάξουν, είχαν μας εντελώς αντιτίθετη απόψη από επιδιώκεια τους. Ο Μιχελάζ, ήταν από την κατοικείη του ένας θεωρητικός της Αρχιτεκτονικής. Και αυτό του αναγνωρίστηκε σε παγκόσμια κλίμακα. Ο Πικάντης, από τη μεριά του, με την βα-

αρχαιολογικά

θύτατο λυρισμό του, ήταν ένας θεωρητικός ερευνητής των πιο εσωτερικών και μυχών ιδιοτήτων της Αρχιτεκτονικής. Μα ταυτόχρονα «εφέρμοζε» στην πράξη και σα δίχει βρει με το στοχασμό και δούτο υπαγόρευες τα όνειρά του.

Για να μη μακρύκορο θάβελα να αναφέρεστο και ονομαστικά τα άλλα «ερά τέρατα» που είχαν την καλή τυχή, νόχου για δασκαλούς, τον Χ. Κυριακό-Γκικά, τον Παπαλουκά, τον Σάχο, τον Οράλιαν και τον Δ. Ευαγγελίη, που αγωνίστηκαν να μας μεταδώσουν την ιερή φλάγα που τους κατέκαιε.

Στα μετανεότερα χρόνια, μπορώ να δεχτώ ότι ίσως οι διάδοχοι τους, με μη γνωρίνε το ίδιο σπουδαϊκό με τους δίκους μου τους δασκάλους, άλλο τους. Όμως θα ήταν απλελαύνοντας στον ίδιο κρατήθηκαν στο ίδιο πνεύματος της που δεν κρατήθηκαν στο πάντα παραδοσιακής εκείνης.

Τουλάχιστον, μπορώ υπεύθυνα να καταβέω στην προσωπική μου την εμπειρία τη διδακτική. Πάντοτε, έχοντας σαν πρότυπο τον δάσκαλό μου τον Πικάνικ, άφεστο δέδαιο, προσποθέματα να δουσσούμε ιδιαίτερα δάρος στη δημιουργική την εμπειρίη, που στρίβεται στη θεωρία. Πάντως και «επιτόμημος εφαρμογής» δεν αποτέλεσαν ποτέ το στόχο μας. Την γνωστολογία του επιπλήσιου εφαρμογής την θεωρίας με – και νοιμιά αστά – σαν κάτιο παραπλήσιο ίσως αλλά πάντοτε βοηθητικό μέσο, της κύριας δουλειάς του αρχιτέκτονα. Όμως φαίνεται ότι διαφωνούμε με τον κ. Μυλωνά και στο ποιά είναι η κύρια δουλειά του αρχιτέκτονα. Αν κατάλοιπα καλά από τον περιφρόνητο τρόπο που αναφέρεται στον αρχιτέκτονας «εφαρμογής», ο κ. Μυλωνάς πιστεύει ότι είναι η θεωρία. Για μένα η κύρια δουλειά του είναι η εμπειρίεμένη και αδιέληπτη δημιουργία.

Ο αρχιτέκτονας είναι πάντα από όλο δημιουργός. Και σαν τέτοιον τον κρίνουμε. Αν μπορεί να είναι και θεωρητικός, τόσο το καλύτερο. Το θεωρητικό έργο του Μιχέλη, π.χ., αναμφιστήτη θεώρησε ουσιαστικά πάρα πολλούς αρχιτέκτονες στον αποκρυπτογραφήσαντα ματικά της ρεχτήν τους. Όμως ο ίδιος σαν δημιουργός ήταν πολύ μέτριος.

Το συνέπειτα, θαυμάζω ιδιαιτέρει και την θεωρητική θάβητή των λιγοστών γραπτών του Πικάνικ. Όμως, εκείνοι που τον κάνει ανεπανάληπτο, είναι το αρχιτεκτονικό του έργο, που μας διδάσκει με το παραδείγματό του.

Οπωσδιόποτε αν είχαμε να διάλεξουμε ανάμεσα στο δημιουργικό έργο του Μιχέλη και του Πικάνικ, αναμφιστήτη της προτίμησή μας θα ήταν ο δευτέρος. Επί τον πάντα με τα κριτήρια του κ. Μυλωνάς σαν ερευνητής στον Πικάνικ θάπτεται να χαρακτηρίστε σαν «εφαρμοσμένος» και όχι θεωρητικός.

Ίσως ο κ. Μυλωνάς νόχει σημαντικός μια τέτοια γνώμη, από τη μακρόχρονη, νορμιώ, παραπομή του στην Η.Π.Α. Όμως δεν νομίζω ότι ευστοθεί η γνώμη που έχει

σχηματίσει τουλάχιστο για τις ευρωπαϊκές αρχιτεκτονικές σχολές.

Και τώρα, θάπτετε να εδήγησα τι εννοώ με τον όρο «καθαύτο αρχιτεκτονική». Εννοώ τις αρχές που πρέπει ναχεί καταλάβει ο αρχιτέκτονας ώστε να μπορεί να μετατρέψει την αρχική του ιδέα και το άρμα του σε πραγματοποίησμα και ταυτόχρονα αδιόλογο αρχιτεκτονικό έργο. Όλη αυτή η διέργασία έχει πρωταρχική σημασία για τη δημιουργικότητα των αρχιτεκτόνων. Ιδιαίτερη σημασία για όσους πρωταρχίζουν, κάποια ωραία δραστηριότητα, να χρειάζονται την καθοδήγηση της κάποιου που πρέπει και να τον βαυμάνησε και τον έχουν εμπιστοσύνη. Η κατάκτηση μιας δημιουργικής τεχνής τέτοιας, πρέπει νανί ο τελικός στόχος του καθε αρχιτέκτονα. Κι έλεγα στο αρχικό μου γράμμα ότι κάτιο τέτοιο «κατακτήσται με το άιμα της ψυχής μας».

Μα και η παραπότη μου για τον παραπλανητικό ρόλο του Βιτρούβιου, καθώς και η απωθητήκη αισθήση που διατήρη για αυτόν, από κει οικράσιες, ξεκίνουν και πιγούδων. Η προσφορά που ζήταν ένας αρχιτέκτονας, από ένα συγγράμμα «για την Αρχιτεκτονική», είναι κάποιες πληροφορίες ουσιών, που νοούν τον οπτήριουν και να τον βοηθήσουν στη δινούκλη έρευνας του. Και όχι πληροφορίες τυπικές, σχολαστικές, ή πλευτερεύουσες.

Ο κ. Μυλωνάς και στην παράγραφο Ζ της σπάντησης του και ιδιαίτερα στην Η προσφέρει μας πείσεις για τη σημασία του Βιτρούβιου. Μ' όλη την αντιπόθεση που έχω στη στατιστική, για γίνοντα κατανοντας, είμαι αναγκασμένος στην αναφέρεση σε κόποια στατιστικά δεδούμενα από τον Βιτρούβιο. Από τις 740 παραγράφους που έχουν χωριστένα το βιβλίο ολόκληρα, μονάχοι οι 10 έχουν αμετά σχέση με ουσιαστικά και αρχιτεκτονικά θέματα (και το μετόφρασα σε περιήληπτο διάλογο στο αρχικό μου γράμμα). Και από τις 302 σελίδες διλού την βιβλιού, αυτά τα λίγα. Μπορεί ο ίδιος να περιγράφει το κράμα ελληνιστικής και ρωμαϊκής αρχιτεκτονικής της εποχής του.

Όμως οι επόμενοι, τουλάχιστο από την Αναγέννηση και μετά, τον χρονοποίησαν σαν Ευαγγέλιο, ακόμα και μέχρι τον 14ο αιώνα, νομίζοντας ότι πάρινον πληροφορίες για το πραγματικό αρχιτεκτονικό βαύμα που ήταν η πραστική εποχή σαν δημιουργία. Και αποδέχονται όλες τις «παραποτήσεις» αυτού του βαύματος, που προπαγάνδεψε με το διδύλιο του, σαν υποδειγμάτων προς μήμητ. Είναι αυτό παραπλάνηση, ή όχι:

Ανακεφαλαίωνοντας θάβελα και πάλι να τονίσουμε ότι θεωρούμενο, πέρα από κάποιες μιστρικές – σταν είναι ουσιές – πληροφορίες (πορολογία, αναφορές σ' αισθητικές αντιλήψεις) είναι ένα βιθιά ουσιαστικά ασήμαντο και δεν καταλαδαίνω γιατί γίνεται τόση φασαρία για αυτό (εργασμοί δύο επετείων κ.λπ.). Τέλος θάβελα να θυμισουμε ότι ο κ. Μυλωνάς ασχολήθηκε και βοήθησε στην ουσιαστική κατανόηση της Αρχιτεκτονικής όχι μόνον με τη «Σύγχρονη Αρχιτεκτονική» του. Το ίδιο τιμητική για τον κ. Μυλωνά, ήταν και η ουμβολή του με τις μελέτες του για το ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ.

Ειλικρινά νιώθω άσχημα όταν παράγεται τόπη σουλεάιο να γίνει, για ένα τόσο ομαντικό θέμα όπως είναι η βαυμαστή βιθυντινή μεράδωση και ο κ. Μυλωνάς θεωρεί σημαντικό γ' ασχολείται με ένα τόσο «τεταρτεύον» θέμα, όπως είναι ο Βιτρούβιος. Και τέτοιο ουσιαστικό νόημα, έχουν τελικά και το αρχικό μου γράμμα και η σημερινή απάντηση. Τελικά μ' όλη την προσφήτη που διάθεσα τις υποσημειώσεις του δεν νομίζω ότι αλλοειδή η θεών μου που αυτές. Με τις θερμές μου ευχαριστίες για τη φιλοξενία

ΠΕΡ. ΠΑΝΤΕΛΕΑΚΗΣ
Αρχιτέκτων

Κύπρος

Aix-en-Provence 9 Νοεμβρίου 87

Αγαπητή Αρχαιολογία,
Καρετέζουμε το αφιέρωμά σας σε δύο μέρη, στην Κυπριακή αρχαιολογία και τέχνη: πλατεία και διαφωτιστική εικόνα των πρόσφατων ερευνών στους τομείς αυτούς.

Θειμιδούσαμε μόνο, να κάνουμε μερικές διεύκρινήσεις από δύο άρθρα του β' τεύχους, 24 (Σεπτέμβριος), που αναφέρονται στην Βιθυντινή και Μεταβιθυντινή τέχνη της Κύπρου εφόδου από τη μια εκτινώνοντα γνώμες που στο σημερινό στάδιο των ερευνών, έχουν πια ανωθεωρηθεί και από την άλλη κάποιες ανακρίσεις χρειάζεται να επιτωρθούμενον.

Αρχικά, οι τοιχογραφίες που παρουσιάζουν σε φωτογραφίες δέσ της αελ. 12-13, δρισκούνται μεν στην Εγκλείστρα (*) του Αγίου Νεοφύτου (Τόλο, Πάρος), αλλά στο ναό του μητρού και χρονολογούνται γύρω στο 1200. Εκφράζουν δραματικά την κυπριακή γνωστική μετά την αποκοπή του νησιού από το Βιθυντινό (ηρά, C. MANGO και E. HAWKINS, «The Heritage of St. Neophytos and its Wall Paintings» in Dumbarton Oaks Papers, 20 (1966), εικ. 38-40 και C. MANGO, «Chypre carrefour du Monde byzantin», XVe Congrès International d'Etudes Byzantines, Rapports et Co-rapports, (V. Chypre dans le Monde byzantin), Αθήνα 1976, 5, σημ. 23).

αρχαιολογικά

(*) Δεν πρόκειται για κρύπτη / crypte (βλ. αγγλική περιλήψη του άρθρου, σελ. 25) αλλά για ασκητήριο - στ' αγγλικά hermitage.

Ο Θεόδωρος Αιφενδής ευκονογράφησε το 1183, μόνο, το κελλί και το θήμα του ίδιου ερηματηρίου μνημείου (πρβ. MANGO και HAWKINS, δ.π., σελ. 204, εικ. 60-73, 78-109).

Στη σελ. 13, «η σκηνή της Ανάστασης που είναι λόγω φραγμών πάνω από τον τάφο του αγίου», όπως και οι υπόλοιπες τοιχογραφίες στο κελλί και στο θήμα της Εγκλειστράς, διακρίνονται τεχνοτροπικά, κυρίως για την υπερβολική τους επιπλέοντας που φάτε στην κορύφωση της στην Παναγία του Αράκα - Λαυρούδερο. Γι' αυτό, οι μωρές των δύο αυτών μνημείων δεν μπορούν να χαρακτηρίζονται «λαϊκές» ή «ακαδημαϊκές» (βλ. και σελ. 28). Κατατάσσονται, αντίθετα και πολὺ ουσιαστικά, στις αντιλαξικές τάσεις της υστεροκομνήσεως ζωγραφικής όπου κατέχουν, εξάλλου, ιδιαίτερη θέση. (πρβ. N. MOYRICKH, «Statistical Trends in Monumental Painting of Greece...» in Dumbarton Oaks Papers, 34/35 (1980-81), σελ. 112 κ.ε.).

Οι τοιχογραφίες της Παναγίας Αιόνιου 1105/6, εκφράζουν έμμεσα τον μητροπολιτικό ρυθμό το πρώτο μνημείο όμως, όπου το κτιριώνταν μητροπολιτική κομητίγνωση τεχνοτροπίας υψηλού επιπέδου - στην Κύπρο - είναι τα περιεκτούμενα της Αγίας Τριάδας (ύψη στα 1092–1103) στο μναστήριο του Αγίου Χρυσοπάτου - Κορασσόντης (κατεχόμενη σήμερα περιοχή). (Βλ. C. MANGO και E. HAWKINS, «Field Work in Istanbul and Cyprus», in Dumbarton Oaks Papers, 18, (1964), σελ. 333 κ.ε. και L. HADERMANN - MISGUICH, «La peinture monumentale du XII siècle à Chypre» in XXXII Corso di Cultura sull'arte Ravennate e Bizantina (Cipro e il Mediteraneo orientale). Ραδέννα 1985, σελ. 236 κ.ε.).

Φύλεται μάλιστα, ότι μαθήτες που εργάστηκαν στον ατέλειο του επικεκλημού αυτού, ανάλαβαν και την εικονογράφηση του Αγίου Νικολάου της Στέγης - τοιχογραφίες που ανάγονται στις αρχές του 12ου αιώνα-, της Παναγίας Θεόκτου στο Τρίκοπο (τουρκοκρατούμενη χώρα) και της Παναγίας Αιόνιου (πρβ. D. WINFIELD, «Hagios Chrysostomos Trikomo, Asinou», in, Πρακτικό του Πρώτου Κυπρολογικού συνεδρίου, 2. αελ. 289 και A. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Masterpieces of the Byzantine Art of Cyprus, Λευκωσία 1965, σελ. 23).

— Η εικόνα του έφιππου Αγίου Γεωργίου (εικ. 10, σελ. 18) στην Παναγία Αιόνιου (νάρθηκας) χρονολογείται, πιστεύουμε, γύρω το 1200. Αυτό συνέγειται εξάλλου κι από τις έρευνες του D. WINFIELD (Asinou, a Guide, Λευκωσία, 1969, σελ. 19).

Σελ. 18 και 29. Η «εικονογραφητική συγγένεια» των τοιχογραφιών του 1280 της Παναγίας του Μουτουλά με τις τοιχογρα-

φίες των 11ου και 12ου αι. της «περιοχής της Καππαδοκίας». περιορίζεται σε λεπτομέρειες που συναντούμε και στον ίδιο τον Κυπριακό χώρο. Εικονογραφικές συγγένειες με τις τοιχογραφίες του Μουτουλά μπορούμε να εγκαταστήσουμε με εικονογραφικά προγράμματα θύλαντινων μνημείων εδώ κι εκεί (Μανι, Εύοια, Καστοριά, Απούλα κ.ά.) που οι συγγραφείς των άρθρων δεν παρέλειψαν γ' αναφέρουν. Το κυριότερο μετατρεπόματα δήμως, που μας παρέχει η θέωρηση της κυπριακής ζωγραφικής του 13ου αιώνα —λαμβάνοντας υπόψη και πολιμάριμες εικόνες— είναι η λεπτοπορία και άνθηση τοπικών εργαστηρίων. Επανδρώνεμα με «κυπριακό καλλιτεχνικό δυναμικό» (χωρὶς να πολεκτείται η παρούσα δυτικήν) παράγοντας ον' είναι τυποποιημένη κράμα έμφασης κομψήνες παράδοσης, δυτικών και ανατολικών στοιχείων: την μπανάρη cypria, όπως ορθή που αποκαλείται καθηγήτρια Ντούλα Μουρική, (Βλ. Thirteenth-Century Icon Painting in Cyprus, Αθήνα 1985, passim).

— Σελ. 28. Η κατάστηση των τοιχογραφιών του 14ου της Παναγίας του Μουτουλά, στη «Μακεδονική Σχολή Ζωγραφικής» δεν αντιρρωπεύει καμιανή συγκεκριμένη τυπολογία ρυθμού ή τεχνοτροπίας, αλλά αποτελεί κι αυτές προκτέστης της πανίσχυτης cypria.

Ευχαριστώντας για τη φιλονία
ΑΝΤΡΕΑΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Laboratoire d'Archéologie Médievale Méditerranéenne, Université de Provence, 28 avenue Robert-Schuman, 13621 Aix-en-Provence.

Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών

ΔΕΑΤΟ ΤΥΠΟΥ

Η Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών θεωρεί καθήκοντας την γνωστοποίηση στο κοντό και διαμάρτυρηση για μια κατάσταση που εκβέτει διδύμως τα πολιτιστικά μας πράγματα.

Το Πανελλήνιο – και ιδιαίτερα το Ευβοϊκό κοινό – γνωρίζει τις ανεκτίμητες πολυετείς υπηρεσίες που έχει προσφέρει για την Ελληνική Αρχαιολογική Σχολή για την αποκάλυψη, συντήρηση και προβολή της αρχαίας Ερέτριας. Πρόσφατα η Σχολή προβλέπει τη σταθεροποίηση της ιδιαίτερης προσφοράς της στην αρχαιολογία της Ερέτριας, σε σχέδια που εκπόνησε η ίδια, για τη στεγανώση, διαφύλαξην και προβλήθυνση, όπως τους αείδει, τα πολύτιμα ευρήματα των ανασκαφών.

Οι αρμόδιες όμις οικονομικές υπηρεσίες ζητούν από τους δωρητές να καταβάλουν όλους τους φόρους, πρόγραμμα που ανεβάζει απαραίτητο το κόστος της δαπάνης και κοινιά προβληματική την υλοποίηση της δωρεάς. Επειδή το θέμα είναι καθαρά τυ-

πικό, πιστεύουμε ότι μπορεί κατ' εξαίρεση να ρυθμισθεί με την παρέμβαση του αρμόδιου Υπουργού. Γιατί είναι πραγματικά αδιανότητο, οι έχοντες αρχαιολόγοι να προσφέρνανται να μας βοηθήσουν στην ορθή εξισοποίηση της πατρογόνικης κληρονομιάς, κι εμείς να φορολογούμε την αφίλοκρδεια τους!

Απευθύνουμε έκκληση προς όλους τους αρμόδιους (Υπουργούς Οικονομικών και Πολιτισμού) για δίμευση ακύρωσης της σχετικής απόφασης, ώστε να προχωρήσει ένα έργο, που μόνο ωφελεία θα είναι για τον πόλο μας.

Σημειώση

Το συντμημένο κείμενο, κοινοποιήθηκε με ξεχωριστή επιστολή, στον Πρωθυπουργό της Ελλάδας, τους αρμόδιους Υπουργούς, στους Βουλευτές Ευβοίας, στο Δημαρχό Χαλκίδας και στο Δήμο Ερετρίων.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αντιναύαρχος Ξ. Αντωνιάδης

HENRY GRAMMATEAS
Marija A. Stasiakidou

Για ένα ταξίδι...

Είναι γνωστόντων παλιόσιδο το πόσο αποβαρύνονται οι επιστήμονες στην έρευνά τους στον τόπο μας. Όπως η επίσης γνωστή είναι η οδηγόρια που διακρίνει τους κρατούντας κάθε επιπέδου στην εκτέλεση των καθηκόντων τους, διότι δέδουλα δεν διατρέχουν ποτέ τον κίνδυνο της τιμωρίας. Η ανάγνωση των παραδόσεων γραμμάτων θα πείσει και τον πιο αισιοδόξα για το μάταιον κάθε ελπίδας.

Οι υπότορφοι εθνεπικοί του ΙΚΥ (Βιζαντινή τέχνη και αρχαιολογία) κατήλαμψαν στην Ελλάδα το καλοκαίρι 1984. Επεκπέριθκα αρχαιότητας και υπηρεσίες άμεσα συνδέθεμενές με τον τομέα μου και το θέμα της διατριβής μου, από Καβοδά μέχρι Μεθώνη, συγκονιωνιώσας και μιλώντα στο ίον συνέδριο για τη Νικόπολη (Πρέβεζα, Σεπτέμβριος 1984). Βέβαιος ότι το τοξίδιο μου θα χαροπράταν ως επιστημονικό Αλλά, φεύγων η εποπτεύμενη καθηγήτριη του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (νων Αθηνών) Παντοκόπουλος ουδὲν ανέγραψε στην έκθεσή του για τον χρονακτηριό του ταξίδιον.

Σε επιστολή μου προς το ΙΚΥ ζήτησα από τον κ. Βακοτόπουλο να λάβει θέση. Ούτε. Σε 2 επιστολές μου (άνοιξη 1985), παρά τη σύμφωνη γνώμη του Γάλλου επίπεδη καθηγήτρι και τα οφθαλμοφανέστατα αποδεικτικά, το ΙΚΥ αργήτηκε την επιστημονικό χρακτήρα του ταξίδιον, με το δικαιολογητικό ότι δεν το ανέφερε ο κ. Βακοτόπουλος. Ακολούθων 2 επιστολές προς τον κ. Βακοτόπουλο (άνοιξη 1986) και απάντηση του (2-6-86) «Θα επικοινωνήσω με το ΙΚΥ για δοξεί μια λάσια στο θέμα σας». Μέχρι τον Οκτώβριο υπεδειμά

αρχαιολογικά

κολή μου παραπήρησε ότι ο κ. Βοκοτόπουλος της ανέφερε ότι «τον ενοχλείτε» και ότι ο προηγουμένος πρόεδρος του ΙΚΥ κ. Παπαδιμούλους αρνήθηκε τον επιστημονικό χαρακτήρα του ταξιδίου για τον ίδιο παρατάνω λόγο.

Απειρύζοντας εκ νέου στον κ. Βοκοτόπουλο και το νέο πρόεδρο του ΙΚΥ κ. Ακολουθεὶς επιστολή προς τον υπουργό παιδίας (ΑΠ 2268 3-3-88), χάριν περιεργειών πλέον. Το γρ. φοιτητή μέριμνας του υπουργείου ζήτα από το ΙΚΥ να απαντήσει (ΑΠ 14261/Β3/1121 16-3-86). Ουδέν. Ακολούθη ετέρη προς τον Πρωθυπουργόν (ΑΠ K 4779 3-6-87). Το θέμα παραπέμπεται στο υπ. Προεδρίας, και από εκεί στο υπ. Παιδείας γρ. Υπουργού (ΑΠ 1214 24-6-87) και γρ. φοιτ. μέριμνας (ΑΠ 6368 19-6-87) σοφά τοποθετήντας το θέμα ως μη απάντηση του ΙΚΥ και όχι ως μη αναγνώριση επιστημονικού έργου! Επιτέλους το ΙΚΥ αντιδρά, επαναλαμβάνοντας την προηγούμενη του απάντηση. Τελείωσα με μία πρωσική επιστολή προς τον κ. Τρίτο Ουδέν. Καλύτερα εμμένεις εις την έντινη παρά σπηλιά ιδία σου την πατρίδα. Σε οδεύοντα περισσότερο.

Νίκ. Λάσκαρης
Αρχαιολόγος

Ο Αριστοτέλης στα λατινικά

Από το γνωστό ολλανδικό εκδοτικό οίκο Μιττράλ εκδόθηκε το σώμα των μεσαιωνικών λατινικών μεταφράσεων των Έργων του Αριστοτέλη, αλλά και το σώμα των σχολίων επι του αριστοτελικού έργου.

συνοδευόμενο με σύγχρονη παρουσίαση και σχόλια. Επίσης: εκδόθηκε το σύνολο των σχολίων του άρσα φιλοσόφου Αβέρορφ για τον Αριστοτέλη (από το αραβικό, εβραϊκό και λατινικό κείμενο), σπουδές και επανέρδοση αγγλικής μετάφρασης των σχολίων αυτών. Ταυτόχρονα, εκδόθηκε στην αγγλική, από τον ίδιο οίκο, η μελέτη του Δημ. Γούτα «Αθηνένς και η αριστοτελική παράδοση»: καθώς και οι λατινικές μεταφράσεις έργων του Αθικέννα.

Β.Κ.Δ.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΕΣ

Πώς «συμπληρώνεται» μία
βιζαντινή εκκλησία
(και «σταθμοί» δράσης
νέου εργολάθου)

Τα γεγονότα και οι φωτογραφίες που παριθέτονται στο σημείωμα αυτό αφορούν τοποθεσία στην Αργολίδα. Για παρόμοια γεγονότα στο Νομό αυτού έχουν δημοσιευθεί, στην παρούσα στήλη, σημειώσεις στο παρελθόν. Τούτο δεν σημαίνει ότι ο βαθμός και η συγχρόνητη βαρβαρότητας των απέναντι στην πολιτιστική μας κλίρουν είναι υψηλότεροι στην Αργολίδα. Απλώστατα, παρακολουθούμε εκ του συνέγεγυς, εκεί τα «τεκταινόμενα». Και ωμηδίωση στους αναγνώστες μας θτ. αρκεί να εντείνουν λίγο την προσοχή τους, για να διαπιστώσουν άλλες βαρβαρότη-

τες, σε άλλα μέρη της ομηρινής Ελλάδας. Η κατεδάφιση του τελευταίου μύλου, στο Μετώ, αποτελεί ένα από τα ξεχωριστά παραδείγματα βαρβαρότητας: εν μέσω κλεινού Αστευς, με κρατική, μάλιστα, «εγνυση».

Συνεδρή πρόσφατα, λοιπόν, στο χωριό Ανυφι, της επαρχίας Αργούς, στη μέση του Αργολικού κόμπου. Η βιζαντινή εκκλησία της Αγ. Σωτήρας σε ερειπωμένη κατάσταση, κηρυγμένη ως μνημείο από το ΥΠ.Π.Ο. το 1982, ανέγεται στα 120 αώνα και μελετήθηκε από τη Ζιζέλ Χατζημάνγολου (άρθρο της στο Β.С.Η. του 1984).

Χωρίς να ειδοποιηθεί η Εφορία Βιζαντινών Αρχαιοτήτων (εδερεύει στη... Σπάρτη και «καλύπτει», τρόπος του λέγεν, τη μισή Βελοπόννυρο), προφανώς αλλά όχι βεβαιωμένα δίνουσα οικοδομική άδεια, το καλό ενοριακό συμβούλιο του χωριού οικείθηκε πιο πάνω σα καλόν να μένει έκοπεστη η εκκλησία. Γι' αυτό ανέθεσε σε «έμπειρο» περί τα τοιαύτα πολιτικό μηχανικόν, τον κύριο Κώστα Σαραβάνο, μέλος του ουλλογού μηχανικών Αργολίδας και πρόεδρο του επι οικράνων εταν, να την σκεπάσει βιζαντινοπετρώς. Όπερ και εγένετο εν τοιαύτη ριπή οικθάλμου, ώστε όταν η υπεύθυνη του νεοδιρμένου στο «Άργος γραφείου» για τις βιζαντινές αρχαιότητες της Αργολίδας αντιλήφθηκε το τι συνέβαινε, ήταν πλέον αργά. Το «αριστούργμα» είχε ολοκληρωθεί. Σε ερωτήσεις της προ του εκκλησιαστικού συμβούλου για τον ακριβή χρόνο της οικολήψωσης, για την οικοδομική άδεια κλπ., οι αρμόδιοι δήλωσαν πλήρη... μηνιγιά!

Όσο για τον κύριο πολιτικό μηχανικό, μπορούμε να αναφέρουμε εδώ τους δασκάλους «σταθμούς» της δράσης του για την

δελτίο συνδρομής

Να αποσταλεί συμπληρωμένο και συνοδευόμενό από το αντίτιμο της συνδρομής στα γραφεία του περιοδικού ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ οδός Πανεπιστημίου 9, 105 64 ΑΘΗΝΑ, τηλ. 3253246.

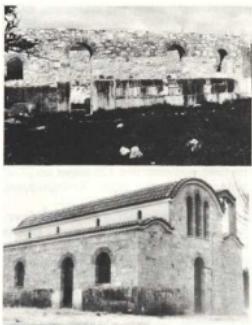
Επιβιμών για εγγραφών συνδρομητής για ένα χρόνο - 4 τεύχη - από το τεύχος αριθμ.

Συνδρομή Εσωτερικού: Δρχ. 1.500 — Σωματείων. Συλλόγων 2.000 — Οργανισμών, Τραπεζών, Ν.Π.Δ.Δ., Α.Ε. 2.500 — Μαθητών και Σπουδαστών 1.200 (με αποστολή φωτοτυπίας αστυνομικής ή φοιτητικής ταυτότητας αντίστοιχο).

Εξωτερικού: Αεροπ. ταχυδ. Ευρώπ. \$ 22 — Αμερικ. Καναδός, Αυστραλία \$ 25 — Σπουδαστών Εξωτερικού αντίστοιχο \$ 20 και 22. Τρόπος πληρωμής: Ταχυδρομική ή τραπεζική επιταγή στο περιοδικό ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, Πανεπιστημίου 9, 105 64 ΑΘΗΝΑ.

Επώνυμο	Όνομα
Οδός / Αρ.	Ταχ. Κωδ.
Πόλη	Τηλεφ.
Ημερομηνία	Υπογραφή

αρχαιολογικά

πολιτιστική κληρονομία του Άργους, απειλούντας ότι η καταγωγή της είναι από το Καθρέ Κυνουρίας – η αυτή με του θουλεύτη του ΠΑΣΟΚ Αργολίδας και γνωστού ανά το πανελλήνιο, πλέον, λοχαγού κυρίου Γάνην Κουτσογιάννην. Στις αρχές του 1978, λοιπόν, εγκαίνιασε τις εθνωφελείς ενέργειες του με εφόρμηση για να

οικοδομηθεί και ο υπόλοιπος κήπος της πρόσδοψης του γνωστού ως «Τσώκρειου-1827» (ο κήπος είχε πουλήθει και τηματού, χωρὶς να αντιταχθεί το Κ.Α.Σ., οικοδομήθηκε ήδη εντός ενέργειες του Δημοτικού Συμβουλίου της πόλης), το 1975, προς το Υπουργείο δεν έτυχαν καν απαντήσεως – οι ενέργειες είχαν ως αντικείμενο την απαλοτρώση ή ανταλλαγή του χώρου του κηπού, ώστε να αναπτύξεται το κτίριο χωροταξισμένο ως μνημείο). Μετά από καταγελία πολιτιστικού σωματείου, η οικοδόμηση ματαιώνεται από τις Αρχές. Το Μεγάλο Σάββατο, όμως, τον 1978 ο μηχανικός καταφέρνει και κατεδαφίζει το μικρό αρχοντικό της οικογένειας Γάγκα, στο τρίγυρο μνημείων Πλατείας Α' Εθνοσυνελεύσεως –οπής Μακρυγιάννην– ναός Αγίαντην.

Μέλος του Δ.Σ. του σωματείου αυτού..., ο μηχανικός αναγκάζεται για παραίτηση στα μέσα του 1978 κατ' από τον 1979 διαγράφεται, για τόλο ότι, με την έλευση Νίνιά στο Άργος, για το περινόμιο θέματος των Στρατώνων Καποδιστρία (ήταν τότε ο κ. ιπτούργος έκταξεις το χωροταξισμό «κοτέσταις σε στυλ Χομεϊνί...»), τον προτέρει «να μην ακουσεί τους λόγους» και να προχωρήσει στην κατεδάφιση του κτηρίου.

Πρώτο Δημοτικό Σχολείο Άργους (καπ-

διατριακό, 1830-31): κηρυγμένο ως μνημείο από το ΥΠ.Π.Ο. τον Οκτώβριο του 1980, παθίνει ρωγμές με τους οικισμούς του Φεδρουρίου 1981. Ο μηχανικός, μέλος επιτροπής για την ευστέβεια του κτηρίου, επιμένει και χαρακτηρίζεται ως «επικινδύνων επιουλόρροπο». Ο κ. Κουτσογιάννης πετύχει να υποσχέψει την ανέγερση «καινούργιου και μεγάλου κτηρίου». Αντιδρόση του ΥΠ.Π.Ο. Το κτίριο τελικά δεν κατεδαφίζεται και, μέχρι την οριστική του αποκατάσταση (1987), φυσικά... δεν καταρρέει...

Ας σημειώσουμε ότι ο μηχανικός επρόσκεπτο φανερά στο ΚΚΕερ., αλλά το Σεπτέμβριο του 1981 προσχώρησε στο ΠΑΣΟΚ. Έγινε ευρύτερα γνωστός με την εργαλεία του κύριου σύδιο αέδνα προς την ορεινή Αργολίδα, του οποίου υποχρέθηκε να ανακατασκευάσει λόγω κακοτεχνίας (επισήμων ανακύπωση για το θέμα εξέδωσε τη Νομαρχία Αργολίδας). Κύριωση: Τον Οκτώβριο του 1982 υποστρέψθηκε ως υποψήφιος δημάρχος του Άργους από τον κ. Κουτσογιάννη και την ομάδα του. Στις εκλογές, ο συνδιασμός του συντερίθη. Λιγό πριν η λίγο μετά έγινε μέλος της «Επιχείρησης Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης» της πόλης του Άργους. Αυτά...

Βασιλής Κ. Δωροθίνης

Ανανεωστε εγκαιρως τη συνδρομη σας για νη διακοπει η αποστολη

subscription

To be mailed completed and accompanied by the remittance value to **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ** Magazine, 4 Panepistimiou str. 105 64 Athens Greece, tel. 325.32.46

I would like to subscribe to your publication for 1 year - 4 issues. — from issue No.

Subscription price: Greece \$ 18, Organizations \$ 28, Europe \$ 22, USA, Canada, Australia \$ 25 - Students \$ 20 & \$ 22.

Payment: money order or bank manager's check to **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ** Magazine, 4 Panepistimiou str. 105 64, Athens - GREECE.

Surname Name

Street - No City

Country Mail-code

Date Signature